

Arkkitehtiuutiset

**Anders
Adlercreutz:
Arkkitehdin
ammattista
on hyötyä
politiikassa** 16

6

TAMPERE PYRKII
ARKKITEHTUURIN
EDELLÄKÄVIJÄKSI

20

HUUSI-NÄYTTELY
INNOSTI
VENETSIASSA

26

TÖISSÄ
STUDIO
GANGISSA

	SAFA-RIL kouluttaa Suunnittelijan ajankohtaispäivä RAKENTAMISLAKI	
	8.2.2024 Helsinki, webinaari Tämä päivityskoulutus on suunnattu pääsuunnittelijan pätevyyden omaaville ja muille aiheesta kiinnostuneille. Osallistumismaksut RIL, SAFA, SIO, RIA jäsenet: 470 eur + 24 % alv. Muut: 560 eur + 24 % alv. Hinnat sisältävät luennot ja sähköisen luentoaineiston. Lisätiedot koulutuksesta ossi.liang@ril.fi tai 050 307 6258	OHJELMA (alustava) 9.00 Rakentamislaki ja asetukset Hallitusneuvos Kirsi Martinkauppi, Ympäristöministeriö 10.30 Tauko 10.45 Rakennushankkeen eri osapuolten velvoitteet ja vastuut asianajaja Jussi Kalliala, Asianajotoimisto Susiluoto 11.30 Lounas 12.30 Tietomallien hyödyntämistä koskevasta sopimisesta teknologiajohtaja Eetu Partala, Sweco Finland 13.15 Tauko 13.30 Rakentamislain mukainen pätevydentoteaminen erityisasiantuntija Pia Selroos, Suomen Arkkitehtiliitto 14.30 Tauko 14.45 TBA 16.00 Tilaisuus päättyy
SAFA	Suomen Arkkitehtiliitto	Finlands Arkitektförbund

PS

RIL, SAFA, ATL, RIA, RKL

Pääsuunnittelijakoulutus 26

ILMOITTAUTUMINEN & OHJELMA
www.ril.fi/paasuunnittelija

HINTA
 RIL, SAFA, RKL, RIA, SIO jäsenet: 3990 eur + alv. 24%
 Muut: 4290 eur + alv. 24%

LISÄTIETOJA
 Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi
 Ossi Liang, ossi.liang@ril.fi

FISEn pääsuunnittelijoiden pätevydentoteamisen menettelyn mukaisesti täydennyskoulutukseksi hyväksytty pääsuunnittelijakoulutus.

Pääsuunnittelijakoulutuksen yhteydessä on mahdollista suorittaa myös Pätevyyskoulutus tavanomaisissa pääsuunnittelijatehtävissä toimiville.

KOULUTUSPÄIVÄT,
Helsinki / webinaari

1. jakso 12.-13.3.2024
2. jakso 9.-10.4.2024
3. jakso 23.-24.4.2024
4. jakso 21.-22.5.2024
5. jakso 13.-14.8.2024

SAFA	Suomen Arkkitehtiliitto	Finlands Arkitektförbund
------	-------------------------	--------------------------

Looks like **Hakaniemi Market Hall**
Sounds like **Ecophon**

Arkkitehti: Arkkitehtitoimisto A-konsultit Oy
Akustiikkaratkaisu: saumaton Ecophon Fade™ -akustiikkapinnoite
Kuva: © Anders Pörtman/Martin Sommerschild, Kuvatoimisto Kuvio Oy, 2023

SOUNDS LIKE

 ecophon
SAINT-GOBAIN

Arkkitehtiutiset
6 numeroa vuodessa
Vuodesta 1947, ISSN 0044-8915
Aikakausmedia ry:n jäsen

Päätoimittaja

Kristo Vesikansa, kristo.vesikansa@safa.fi,
040 505 4643

Toimitussihteeri

Silja Ylitalo, silja.ylitalo@safa.fi,
040 169 4617

Toimittajat

Päivi Virtanen
Anni Varis

Ulkoasu

Lari Mörö
Kaarina Tammisto

Taitto

Kaarina Tammisto

Lehtitilaukset ja osoitteenmuutokset

Tilajaat: julkaisut@safa.fi
Jäsenasiat: katri.laakso@safa.fi

Julkaisija

Suomen Arkkitehtiliitto
Finlands Arkitektförbund ry
SAFA
Hämeentie 19 A, 00500 Helsinki
puh. 040 169 8889
au@safa.fi, @au_utiset

Paino

Grano Oy

Ilmoitusmyynti

Maria Ahoranta, 044 243 3519
Timo Lepistö, 044 534 9878
Niina Tuulaskoski, 041 313 1047
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Työpaikkailmoitukset

tyopaikkailmoitukset@safa.fi

Ilmoitusaineiston sisäänjätö ja ilmestyminen

Nro 1/2024
Ilmoitusvaraukset 25.1.
Ilmoitusaineisto 1.2.
Ilmesty 23.2.

HUOM. Lehteen tulevista kirjoituksista, tiedotteista ja niiden aikataulusta on sovittava erikseen toimitussihteerin tai päätoimittajan kanssa.

Eurooppa- ja omistajaohjausministeri, arkkitehti Anders Adlercreutz kuvattuna Helsingissä Senaatintorilla. Kuva Katja Tähjä.

Pääkirjoitus

Uudisrakennuksen vaikea sanoma

Arkkitehtuurimuseo on ollut alansa tärkeimpiä instituutioita jo 67 vuoden ajan. Vuodenvaihteessa museon tarinassa alkaa uusi vaihe, kun se yhdistyy Designmuseon kanssa uudeksi arkkitehtuuri- ja designmuseoksi. Alkuvuodesta pitäisi käynnistyä myös pitkään odotettu arkkitehtuurikilpailu uudesta museorakennuksesta Helsingin Eteläsatamaan.

Arkkitehtipiireissä kilpailuun on suhtauduttu ristiriitaisin tuntein: omalle museolle toivotaan tietysti toimivia ja houkuttelevia tiloja, mutta monen on vaikea hyväksyä kilpailun lähtökohtia. Tässä numerossa kerrotaan marraskuussa järjestetystä keskustelutilaisuudesta, jossa puhuttiin muun muassa siitä, onko uudisrakennus vallitsevassa maailmantilanteessa instituutiolle sopiva symboli. Arkkitehtuuri- ja designmuseo vakuuttaa pyrkivänsä ekologisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyuden edelläkävijäksi, joten eikö olisi uskottavampaa tavoitella sitä muokkaamalla jokin olemassa oleva rakennus museokäyttöön?

Selitystä valinnalle voi etsiä vuonna 2018 valmistuneesta selvityksestä, jonka suositusten pohjalta päätös museon sijainnista aikanaan tehtiin. Uudisrakennuksen tarvetta perusteltiin tuolloin toiminnallisilla eduilla ja kiinnostavuudella vierailukohteena.

Kunnianhimoisten korjaus-, uudelleenkäyttö- ja täydennysprojektien nykyisin herättämä huomio kuitenkin kertoo, että ainakin jälkimmäinen argumentti on jo vanhentunut. Kysymyksen museorakennuksen ympäristövaikutuksista selvitys puolestaan sivuutti täysin, vaikka nykynäkökulmasta sen pitäisi olla hankkeen keskeisimpiä lähtökohtia.

UUDISRAKENNUS on helppo nähdä vanhan korjaamista turvallisemmaksi ratkaisuksi: tilat voidaan suunnitella joustamaan tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeisiin, kun olemassa olevassa rakennuksessa joudutaan hyväksymään monenlaisia kompromisseja.

Toisaalta tällaiset yhteentörmäykset, kontrastit ja ristiriidat tuovat museokäyntiin elämyksellisyyttä, jota rationaalisen uudisrakennuksen on vaikea

tavoittaa. Tiedossa ei taida myöskään olla yhtään museorakennusta, jota suunniteltaessa olisi osattu ennakoida museotoiminnan tarpeet kovin pitkälle tulevaisuuteen.

Selvitystä tehtäessä tähtäimenä oli ottaa uusi museorakennus käyttöön vuonna 2025, joten lopullisista vaihtoehtoista suljettiin pois sijainnit, jotka eivät tätä mahdollistaneet. Yksi niistä oli Hanasaaren voimalaitos, jonka toiminnan oli tarkoitus jatkua vuoteen 2024. Laitos kuitenkin ajatettiin alas jo viime keväänä, eikä uuden museon rakennustöitä päästä aloittamaan vielä moneen vuoteen.

Siksi onkin harmillista, ettei Hanasaari-vaihtoehtoa tutkittu edes hieman pidemmälle – Timo Penttilän suunnittelema voimalaitos olisi tarjonnut museolle vaikuttavat arkkitehtoniset puitteet ja itäisen kantakaupungin vireä kulttuurielämä monenlaisia yhteistyömahdollisuuksia. Toki 1970-luvun teollisuusrakennuksen uudelleenkäyttöön liittyy myös monia vaikeasti ennakoitavia teknisiä, toiminnallisia ja taloudellisia haasteita.

Museon ympärillä käytävä kriittinen keskustelu ei tietenkään sulje pois mahdollisuutta, että arkkitehtuurikilpailun tuloksena Eteläsatamaan voi nousta vähähiilinen uudisrakennus, joka tarjoaa museolle toimivat tilat vuosikymmeniksi, tuottaa unohtumattomia tilakokemuksia ja elävöittää ydinkeskustaa. Matkalla saattaa silti olla vielä monta mutkaa ja töyssyä. Mutta kuten Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz toteaa tämän numeron haastattelussa: tällaiset hidastukset ja viivästykset ovat normaali osa rakennusprosessia, ja usein ne ovat lopputuloksellekin eduksi.

KRISTO VESIKANSA
Päätoimittaja

Suomalaisarkkitehti
Anu Leinonen on ollut
suunnittelemassa
New Yorkin luonnon-
historiallisen museon
laajennusosaa

- PÄÄKIRJOITUS**
- 4 Uudisrakennuksen vaikea sanoma
Kristo Vesikansa
- AJASSA**
- 6 Tampere pyrkii arkkitehtuurin edelläkävijäksi
Silja Ylitalo
- 9 Kestävän kehityksen mittareita kaupunginosille
Ella Kaira
- 10 Uuden museon kädenjälki
Silja Ylitalo
- 12 Ilmastonmuutos kuumentaa kodit
Pekka Hänninen
- 15 KOLUMNI
Arkkitehtien pitää jaksaa puhua kauneudesta
Mikael Tómasson
- ILMIÖT**
- 16 Arkkitehdin ääni politiikassa
Kristo Vesikansa
- 20 Meren ja maan ehdoilla
Stella Vahteristo
- PUHEENVUORO**
- 24 Uusia työkaluja luontokadon ehkäisemiseksi
Katariina Väätänen ja Elisa Lähde
- AMMATISSA**
- 26 Maailmasta toiseen
Anni Varis
- VALMISTA TULI**
- 28 Taukopaikkojen ilmeenkehitys
Anni Varis
- NÄYTTELYT**
- 30 Puutarhat osana yhteiskuntaa
Elka Lupunen
- 32 Pääosassa ihminen
Minnamaria Koskela
- TEATTERI**
- 34 Se toinen Aalto
Ulla Engman
- KIRJAT**
- 35 Murolen ajattelu blogeista kirjaksi
Tuomo Sirkkiä
- KILPAILUT**
- 36 Sidoksia uuden ja vanhan välille
Anni Varis
- 38 Viihtyisiä kaupunkikeskusta Kaarinaan
Pipsa Penttinen
- 39 Pieni kilpailu paloportaista
Pipsa Penttinen
- KESKUSTELUA**
- 42 Sodankylä hävittää historiaansa
Kimmo Kuismanen
- 43 Suomi on yksipuolisten asumismuotojen maa
Olli Lehtovuori
- ARKKITEHTILIITTO**
- 44 PUHEENJOHTAJALTA
Muutosten vuosi
Asko Takala
- 45 NÄKÖKULMA
Ilmastaselvitys ja materiaaliseloste tarvitsevat asetuksen
Heini Korpelainen
- 47 KOLME KYSYMYSTÄ
Arkkitehtiyrittäjien verkosto
Silja Ylitalo
- 48 MUISTAMME
Aukusti Penttilä (1938–2023)

Tampere pyrkii arkkitehtuurin edelläkävijäksi

Tampereen uusi arkkitehtuuriohjelma julkistettiin syksyllä. Ohjelman mukaan Tampereen tavoitteena on olla rakentamisen edelläkävijä ja arkkitehtuuriopetuksen kärkikaupunki Suomessa.

Teksti SILJA YLITALO

Tampereen uusi arkkitehtuuriohjelma hyväksyttiin Tampereen kaupunginvaltuustossa kesäkuussa. Ohjelma julkaistiin syyskuussa Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikolla paikallisia arkkitehtuuripoliittisia ohjelmia käsitellessä Apoli-päivässä.

Toisin kuin muissa kaupungeissa, arkkitehtuuripoliittisen ohjelman apolin sijaan Tampereella puhutaan virallisesti arkkitehtuuriohjelmasta.

”Mielestämme arkkitehtuuriohjelma on käsitteenä ymmärrettävämpi. Apoli taitaa olla pitkälti meidän arkkitehtien käyttämä lempinimi. Tampereen arkkitehtuuriohjelmassa on kyse suuremman joukon yhteisestä tahdonilmauksesta, ja jotta saadaan kaikki sitoutumaan mukaan, on tärkeää että tiedetään mistä puhutaan”, sanoo Tampereen yhdyskuntasuunnittelu-päällikkö **Hanna Montonen**, joka on ollut tekemässä ohjelmaa.

Alan sisällä Tampereen arkkitehtuuriohjelmastakin voi toki puhua apolina, Montonen toteaa.

Tampereen edellinen arkkitehtuuriohjelma julkaistiin vuonna 2007. Sen näkyvimpiä pysyviä seurauksia on ollut

Tampereen uudessa arkkitehtuuriohjelmassa korostetaan historiallisten kerrosten säilyttämistä mutta kannustetaan myös kokeiluihin erityisesti uusissa kaupunginosissa.

kaupunkikuvatoimikunnan perustaminen sekä vuosittain järjestettävä Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikko TAD.

Montonen toivoo, että uudesta apolista vastaavaksi pysyväksi käytännöksi jäisi kaikille avoin digitaalinen arkkitehtuurigalleria. Ajatuksena siinä on esitellä kohteita, jotka tavalla tai toisella edistävät arkkitehtuuriohjelmassa mainittuja tavoitteita.

”Digitaalinen arkkitehtuurigalleria levittäisi tietämystä arkkitehtuurista ja laajentaisi kiinnostusta siihen”, Montonen uskoo.

LAATUA ASUMISEEN

Yhdeksi tärkeimmistä ohjelmatyössä esiin nousseista teemoista Montonen nostaa asuntuosuunnittelun laadun.

”Siinä nähtiin parantamisen varaa.”

”Rakentamisessa olemme olleet monellakin mittarilla edelläkävijänä viime vuosina. On saatu aikaan paljon määrää, ja nyt olisi aika saada aikaan myös laatua arkkitehtuurin muodossa.”

Yhtenä ohjelmassa mainittuna tavoitteena on nostaa Tampere arkkitehtuurin edelläkävijäksi Suomessa. Hyvä keino sekä tähän että asuinrakentamisen laadun parantamiseen on Montosen mukaan erilaisiin kokeiluihin kannustaminen. Niihin tarjoavat mahdollisuuksia Tampereen uudet, suunnitteilla olevat kaupunginosat, kuten Näsijärven rannalla sijaitsevalta Hiedanrannan alue.

Sen suunnittelusta järjestettiin vuonna 2016 kansainvälinen arkkitehtuurikilpailu, jonka pohjalta tehdään nyt ensimmäisiä asemakaavoja. Alueen läpi tulee kulmaan myös raitiovaunulinja.

”Hiedanranta on suuri kokeilukenttä tai laboratorio. Se on vanhaa metsäteollisuusalueetta, jossa tehdään uutta, sisämaakaupungiksi aika merellistä kaupunginosaa. Vanhoja rakennuksia tullaan säästämään, ja uutta kaupunkia sommitellaan niiden lomaan.”

Toinen apolityön aikana esiin nousut teema on arkkitehtuurikoulutuksen merkitys.

”Hoksasimme, että Tampereella on todella hyvät mahdollisuudet oppia ja opiskella arkkitehtuuria, jopa parhaat

Suomessa. Arkkitehtuurin opetusta on kaikilla tasoilla, taiteen perusopetuksesta ja taaperoikaisista lähtien aina eriasteisiin korkeakoulututkintoihin asti.”

Tampereella olisikin kaikki mahdollisuudet profiloitua arkkitehtuurin kärkipungiksi ja hyödyntää sitä myös kaupungin vetovoimatekijänä, Montonen sanoo.

Uutena koulutukseen liittyvänä toimenpiteenä arkkitehtuuriohjelmassa ehdotetaan kestävän rakentamisen täydennyskoulutusohjelman perustamista yhdessä Tampereen yliopiston kanssa.

MUKANA KOKO KAUPUNKI

Keskeisessä roolissa apoli-työn käynnistämässä viitisen vuotta sitten oli Suomen arkkitehtiliiton Tampereen paikallisosasto Tam-Safa. Tuolloin Safan Tampereen paikallistavastavana toiminut **Kasmir Jolma** työskenteli hankkeessa myöhemmin konsulttina.

”Tätä ei ole tehty vain pienen piirin työnä, vaan asiantuntijoita, asukkaita, yhdistyksiä, yliopisto ja muita sidosryhmiä on oikeasti ollut mukana ja osallistunut prosessiin”, Jolma sanoo.

Iso merkitys on Jolman mukaan ollut myös kaupunkilaisille sekä rakennus- ja suunnittelualan ammattilaisille suunnatuilla kyselyillä. Asukkaiden mielipiteitä kartoitettiin lisäksi Tam-Safan yhdessä kaupungin kanssa järjestämien seminaarien yhteydessä.

Etenkin kaupunkilaisille suunnattu ensimmäinen kysely oli suosittu.

”Vastauksia saatiin yli 2600. Niiden analysoimisessa oli iso työ, mutta se oli tärkeää tehdä. Vastauksissa toivottiin historian kunnioittamista, värikkyyttä, kestävyyttä ja monenlaisia muita asioita, joita on sitten pyritty nostamaan itse ohjelmaan”, Jolma sanoo.

Ohjelmaa kirjoitettaessa Jolma piti tärkeänä tavoitteiden ja toimenpiteiden erottamista toisistaan. Toimenpiteiden pitää olla niin konkreettisia, että niiden toteutusta voidaan mitata, Jolma toteaa.

”On helppo sanoa, että halutaan laadukasta ja kestävä arkkitehtuuria ja enemmän katuvihreää. Mutta vasta kun aletaan miettiä, miten tähän päästään ja kuka tekee, ollaan asian ytimessä.”

KIERTOTALOUTTA ASEMAKAAVOITUKSEEN

Konkreettisine toimenpiteinä ohjelmaan on kirjattu muun muassa arkkitehtuuri- ja maisema-arkkitehtuurikilpailujen lisääminen sekä kilpailujen järjestäminen myös korjauskohteista.

Rakennettua kulttuuriympäristöä ja historiallista jatkuvuutta aiotaan ohjelman mukaan vaalia sisällyttämällä suojeluun tähtääviä asemakaavoja osaksi kaavoitusohjelmia sekä seuraamalla suojelutavoitteisten asemakaavojen osuutta kaikista asemakaavoista. Lisäksi halutaan huolehtia, ettei keskustan historialliselle ruutu-kaava-alueelle muodosteta uusia korkean rakentamisen alueita.

Kestävä rakentaminen ja kiertotalous nostetaan ohjelmassa esiin useassa kohdassa. Niitä aiotaan edistää muun muassa ottamalla käyttöön hiilijalanjälki- ja -käden jälkiselvitykset sekä rakennusmateriaaliselvitykset ja painottamalla rakentamisessa säilyttäviä ja korjaavia ratkaisuja. Uudisrakentamisessa halutaan hyödyntää mahdollisuuksien mukaan luonnonmukaisia ratkaisuja ja materiaaleja, kuten puuta, olkea, savea ja painovoimaista ilmanvaihtoa.

Purkulupia haettaessa edellytetään rakennusmateriaaleja ja hiilivaikutuksia koskevia selvityksiä. Luonnonympäristöjen vaalimiseksi aiotaan lisätä lupakäsittelyyn viherrakentamisen asiantuntemusta ja resursseja.

Hiilineutraaliustavoitteita ja kierto-talousvelvoitteita tullaan lisäämään myös asemakaavoihin. Tukena tässä on Tampereen yliopiston Recreate-hanke, jossa testataan rakennuselementtien kierrätystä käytännön tasolla.

”Ensimmäisiä asemakaavoja, joissa on mukana säilyttävää korjausrakentamista ja rakennuselementtien kierrätystä isommassa mittakaavassa, on nyt tulossa toteutukseen asti. Toivotaan, että ne menevät läpi.” ●

Rakentamisessa on saatu aikaan paljon määrää, ja nyt olisi aika saada aikaan myös laatua arkkitehtuurin muodossa.

Helsinki ja Kerava valmistelevat omia arkkitehtuuriohjelmiaan

Helsingin pitkään tekeillä ollut uusi arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on tarkoitus julkaista ensi vuonna. Apolista vastaa Helsingissä designjohtaja **Hanna Harris**, jolle työ siirtyi hänen aloittaessaan uudessa tehtävässä vuonna 2020.

”Tämä on ollut vähän pidempi prosessi. Itse pidän tärkeänä sitä, että ohjelmasta on nyt kirjaus kaupunki-strategiassa ja päätös siitä, että työ saatetaan loppuun tämän valtuustokauden aikana.” Valtuustokausi kestää vuoteen 2025.

Helsingin edellinen apoli julkaistiin vuonna 2010.

Uuteen apoliin on hahmoteltu neljää pääteemaa tai aihiota, joihin tullaan keskittymään, Harris kertoo. Niitä ovat arjen arkkitehtuuri, julkinen kaupunkitila, ilmasto- ja kestävyysasiat sekä keinot tai metodit, joihin sisältyvät muun muassa viestintä, arkkitehtuurikasvatus ja kilpailut sekä osallisuuskysymykset.

Myös Keravalla on suunnitteilla oma arkkitehtuuripoliittinen ohjelma. Kaupunginhallituksen on tarkoitus päättää ohjelmatyön aloittamisesta piakkoin, kertoo kaupunkisuunnittelujohtaja **Pia Sjöroos**. Mikäli vihreää valoa saadaan, tavoitteena on, että ohjelma valmistuisi ensi vuoden aikana, jolloin on Keravan satavuotisjuhlavuosi.

”Tällä hetkellä puhumme arkkitehtuuripoliittisen ohjelman sijaan vasta arkkitehtuurikorteista”, Sjöroos täsmentää. Keravan apoli on tarkoitus toteuttaa eräänlaisten toimenpidekorttien muodossa.

”Halusimme löytää pienen kaupungin pienille resursseille sopivan uudenlaisen tavan tehdä vaikuttavaa poliittista ohjelmaa”, Sjöroos sanoo.

Vaikuttavuus tulee Sjöroosin mukaan siitä, että toimenpidekortit suunnitellaan yhdessä asukkaiden ja kuntapäätäjien kanssa, ja ne ovat tarpeeksi konkreettisia ja lyhyitä, niin että kukin toimenpide mahtuu yhdelle kortille.

Muutama korttiaihio on jo suunniteltu. Niiden aiheita ovat muun muassa Keravan taideohjelmat, kestävyys kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa sekä Keravanjoki, ”joka on yksi tärkeä kaupunkisuunnittelun lähtökohta”.

Jokeen liittyviä asukasnäkemystyöjä on kerätty muun muassa tarkoitusta varten suunnitellulla jokipelillä.

”Pelillistäminen voi joskus olla helpompi tapa saada asioita sanoitettua kuin jokin perinteisempi kyselyalusta”, Sjöroos sanoo.

Ensimmäiset varsinaiset toimenpidekortit voisivat valmistua heinä-elokuun vaihteessa pidettävälle Uuden ajan rakentamisen festivaaleille, joilla on tarkoitus käsitellä myös arkkitehtuuripoliittikkaa, Sjöroos suunnittelee.

SILJA YLITALO

ERICA NWHOLM

Maisema-arkkitehtitoimisto Nomajin osakkaat Mari Ariluoma, Anni Järvtalo, Riikka Nousiainen ja Varpu Mikkola kuvattuna Helsingin Scandic Grand Central hotellin sisäpihalla, jonka toimisto suunnitteli niin, että keskusta-alue saa sen kautta vettä maaperään.

Arkkitehtuurin valtionpalkinto Nomajille

Valtion arkkitehtuuri- ja muotoilutoimikunta on myöntänyt vuoden 2023 arkkitehtuurin valtionpalkinnon Nomaji maisema-arkkitehtitoimistolle.

Toimisto palkittiin ansiokkaasta ja urauurtavasta työstään korkeatasoisen maisema-arkkitehtuurin, uudistavan suunnittelun ja kokonaisvaltaisen kestävyuden alueilla.

Palkintoperustelujen mukaan Nomaji luo ratkaisuja lisääntyvien ympäristöriisien massiivisiin haasteisiin kuten kaupunkitulviin, luontokatoon, lämpösaarekilmiöön ja sosiaalisen eriarvoisuuden kasvuun.

Vuonna 2015 perustetun toimiston työssä yhdistyvät taide, tiede ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus. Nomajin viimeaikaisiin suunnitelmiin kuuluvat esimerkiksi Kaapelipuisto (2023), Uuden kaupungin sini-viherrakenne ja ekosysteemipalvelut (2022) sekä Helsingin kesäkadut (2022).

Taiteen valtionpalkinnon voi saada tunnustuksena kolmen viime vuoden aikana valmistuneesta ansiokkaasta työstä tai pitkäaikaisesta, ansiokkaasta taiteellisesta urasta tai toiminnasta alan hyväksi.

Uusi RT-kortti asumisen laatukriteereistä

Asuntorakentamisen laadun parantamiseksi Safa esitti vuonna 2020 rakennusalan toimijoiden yhteisesti laatimia asumisen laadun arviointitapoja. Tähän toiveeseen vastaa osaltaan Rakennustiedon lokakuussa julkaisema ohjekortti *RT 103602 Toimiva talo. Asuinkerrostalokohteet*. Se ohjaa toimivien, viihtyisien ja siten pitkäikäisten asuinkerrostalokohteiden tilaamista, rakentamista ja suunnittelua keskittyen asuntojen sekä yhteiskäyttöisten sisä- ja ulkotilojen toiminnallisuuteen ja tilasuunnitteluun.

Ohjekortissa esitetään vaihtoehtoisia tapoja tavoitella määrätasoa korkeampaa toiminnallista ja tilallista laatua. Ohjekortin tarkastuslistan avulla voidaan hankkeen alkuvaiheessa määrittää yhteiset tavoitteet ja hankkeen edetessä seurata niiden toteutumista.

Ohjakortin on laatinut monialainen toimikunta **Anne Tervon**, **Sini Saarimaan** ja **Katja Tähtisen** käsikirjoituksen pohjalta.

Kestävän kehityksen mittareita kaupunginosille

Helsingin yliopiston uudessa hankkeessa kehitetään kestävän kehityksen indikaattoreita kaupunginosa- ja korttelitasolle. Ne voivat liittyä esimerkiksi lahopuiden merkitykseen, valon määrään tai rakennusten purkamisesta syntyviin materiaalivirtoihin.

Miten ratkoa kaupunkien kohtamia monisyisiä haasteita ja luoda samalla kestäviä kaupunkiympäristöjä?

Helsingin yliopiston kaupunkitutkimusinstituutilla Urbarialla on ehdotus: kootaan yhteen eri tieteenalojen ammatillaiset sekä kaupunkisuunnittelijat ja arkkitehdit, mutta kuunnellaan myös asukkaita eli kaupunkilaisia — ja katotaan, mitä tapahtuu.

Kaupunkitutkimusinstituutissa alkoi toukokuussa alustavasti vuoden mittainen kaupunginosien kestävyden indikaattori-hanke, jossa tutkitaan sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyden mittareita kaupunginosien ja kortteleiden tasolla.

”Haluanne kutsua koolle monitieteiset toimijat sekä heidät, jotka eivät vielä tunnista olevansa ammattilaisia kommentoimaan kaupunkitilaa”, kertoo Helsingin yliopiston kaupunkimaantieteen professori **Mari Vaattovaara**, joka on hankkeen alkuperäisen idean takana.

YK:n kaupunkikehitysohjelman (New Urban Agenda, NUA) tavoitteet sekä kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals, SDG) tarjoavat kansainvälisen tason viitekehityksen kestävän kaupunkikehityksen indikaattoreista.

Suomessa kestävyysindikaattoreiden kokonaisuuksia on kehitetty esimerkiksi ympäristöministeriössä, jossa tutkimus on painottunut kaupunkien mittakaavaan. Vaattovaaran mielestä kestävän kaupunkikehityksen tueksi olisi tarpeen saada mittareita myös kaupunginosien tasolla.

”Kaupunginosien ja kortteleiden kohdalla keskustelu kehityspäiänteistä rajoittuu usein kerrosneliömetreihin ja väestömäärään. Ne eivät voi olla ainoat suunnittelua ohjaavat määreet”, Vaattovaara perustelee.

KESTÄVYYDEN ERI ULOTTUVUUDET

Projektin hankekoordinaattorin **Jussi Jänneksen** mukaan tällä hetkellä pöydällä on jo yli sata kestävyttä mittaavaa indikaattoria, joista lopulliseen julkaisuun valitaan tärkeimmät.

Konkreettisena esimerkkinä Vaattovaara ja Jännes mainitsevat lahopuut, jotka tarjoavat kosolti tietoa lähiluonnon elinvoimasta.

”Ihmisten ymmärrys omasta lähiympäristöstä auttaisi tukemaan kestävien kaupunkiympäristöjen luomista. Kun ei ole tietoa esimerkiksi lahopuiden merkityksestä osana luonnon kiertokulkua, joku tulee ja korjaa pois nämä tärkeät kasvu- alustat ajatellen niiden haittaavan muuta kasvustoa”, Vaattovaara havainnollistaa.

Tähän mennessä kestävyysindikaattoreiden kartoittamisessa on ollut mukana 14 arkkitehtia: tutkijoita sekä eläkkeellä olevia entisen Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston arkkitehteja.

”Keskusteluissa on noussut esiin muun muassa valon merkitys kaupunkitilassa. Sitä ei haastateltujen arkkitehtien mukaan ole otettu nyky suunnittelussa tarpeeksi huomioon”, Jännes mainitsee.

Esimerkkeinä muista suoraan rakennusalaan liittyvistä indikaattoreista Jännes mainitsee esteettömyyden sekä rakennusten ja rakennusosien purkamisesta syntyvät materiaali- ja energiavirrat.

TAVOITTEENA TIEDON KERÄÄMINEN JA JAKAMINEN

Tärkeänä tavoitteena hankkeessa Vaattovaara ja Jännes pitävät yhteyksien luomista eri toimijoiden välille.

”Nykyään keskustelu tapahtuu pitkälti ammattikuntien sisällä”, Vaattovaara

Tilallisen kompleksisuuden hahmottaminen on arkkitehtien ydinosaamis- aluetta.

täsmentää ja korostaa, että kestävän kaupunkikehityksen yhtälössä arkkitehdit ovat avainasemassa.

”Tilallisen kompleksisuuden hahmottaminen on arkkitehtien ydinosaamis- aluetta”, Vaattovaara luonnehtii.

Akateemisten tutkijoiden ja rakennusalan ammattilaisten tarjoaman osaamisen lisäksi hankkeessa halutaan hyödyntää kaupunkilaisten paikallistietoa. Toisaalta pyritään myös tarjoamaan paikallisille ymmärrystä kaupunkiympäristöstä.

Kriittinen asiakas eli asukas kirittää matkaa kohti kestävää kaupunkia, Vaattovaara muotoilee.

Indikaattori-hanke kulminoituu Helsingissä kesällä 2024 pidettävään Sustainability Research and Innovation -kongressiin, jonka avoimessa yleisötapahtumassa julkistetaan vuoden aikana tehdyn tutkimuksen tulokset.

”Haluanne kannustaa ihmisiä liittymään mukaan kestävyyskeskusteluun”, Vaattovaara sanoo.

ELLA KAIRA

Uuden museon kädenjälki

3A Talks -paneelikeskustelussa pohdittiin uuden arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen kestävyyttä ja merkitystä arkkitehtuurin kannalta.

Teksti SILJA YLITALO

Toivon että tässä oltaisiin kunnianhimoisia, jotta hanke olisi uskottava myös nuoren sukupolven edustajille.

Uuden arkkitehtuuri ja designmuseon rakentaminen on mahdollisuus viestiä globaalisti kestävästä rakentamisesta edelläkävijyydestä, sanoi uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon hankejohtaja **Kaarina Gould** marraskuun puolivälissä Helsingissä Puistokatu 4:ssä Tieteen ja Toivon talossa järjestetyssä paneelikeskustelussa.

Suomen arkkitehtiliiton, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinforin ja Arkkitehtitoimistojen liiton yhdessä Arkkitehtuurimuseon kanssa järjestämän keskustelun aiheena oli uusi arkkitehtuuri- ja designmuseo suomalaisen arkkitehtuurin edistäjänä. Keskustelussa pohdittiin, mitä Arkkitehtuurimuseon ja Designmuseon yhdistäminen tarkoittaa arkkitehtuurin näkökulmasta sekä kestävyyskysymysten kannalta ja mitä etuja museoiden yhdistämisellä on.

”Tavoitteena oli kansainvälinen huipputaso. Haluttiin tuoda jotain uutta, jolla olisi myös valtakunnallista vaikuttavuutta ja globaalia kaikupohjaa”, Gould kertoi toimeksiantajien eli Helsingin kaupungin ja opetus- ja kulttuuriministeriön museohankkeelle asettamista tavoitteista.

Arkkitehtuuri- ja Designmuseoiden organisaatiot yhdistyvät vuodenvaihteessa. Uudelle museolle on tarkoitus rakentaa uusi, yhteinen museorakennus Helsingin Eteläsatamaan. Arkkitehtuurikilpailua museon suunnittelusta valmistellaan parhaillaan, ja tavoitteena on, että rakennus voisi avautua yleisölle vuonna 2030, Gould sanoi.

Arkkitehtikentällä on toivottu, että uusi museo suunniteltaisiin jo olemassa oleviin tiloihin, mikä tuottaisi vähemmän päästöjä kuin kokonaan uuden rakennuksen rakentaminen.

”Uudisrakennuksen perusteena on,

että tulevaisuuden museotoiminta vaatii spesifejä olosuhteita ja tiloja”, Gould perusteli. Uudisrakennushankkeessa on Gouldin mukaan painotettu poikkeuksellisen paljon ympäristökestävyyden näkökulmia.

”Hankkeelle on asetettu sadan vuoden elinkaaritavoite, arvioitu hiilijalanjälkeä ja erilaisten sään ääri-ilmiöiden tuomia riskejä, asetettu hyvin tiukat energiavaihtumukset ja kohtuullisen tiukat hiilijalanjälkitavoitteet”, Gould sanoi.

ARKKITEHTUURIN KÄRKIHANKE

Mukana keskustelemassa olivat Gouldin lisäksi Aalto-yliopiston rakennussuunnittelun professori ja arkkitehtuurin laitoksen johtaja **Pirjo Sanaksenaho**, Tiina ja Antti Herlinin säätiön kehitysjohtaja ja Puistokatu 4:n perustaja **Anna Herlin** sekä Helsingin varakaupunginvaltuutettu ja Safan entinen varapuheenjohtaja, arkkitehti **Noora Laak**.

Laak totesi olevansa harmissaan siitä, ettei uutta museota suunniteltaessa päädytty uudelleenkäyttämään jotakin vanhaa kiinteistöä.

”Paikka joka saatiin on toki hieno. Mutta miksi on pakko rakentaa uutta, erityisesti kun ajattelee, miten tärkeä kärkihanke tämä meidän alalle on?”

Kun uudisrakennukseen kerran on päädytty, Laakin toiveena on, että se olisi kiertotaloushanke. Sellaisia on Suomessa toteutettu toistaiseksi vasta vähän.

”Vaikka se olisi kivinen tie, toivon että tässä oltaisiin kunnianhimoisia, jotta hanke olisi uskottava myös nuorille arkkitehteille ja muille nuoren sukupolven edustajille”, Laak sanoi.

Myös Anna Herlin nosti esiin ekologiset näkökohdat ja totesi Laakin tavoin suosivansa mieluummin vanhaa kuin

Puistokatu 4:ssä järjestettyä keskustelua uudesta arkkitehtuuri- ja designmuseosta veti Uula Neitola (vas.). Keskustelemassa olivat Kaarina Gould, Pirjo Sanaksenaho, Anna Herlin ja Noora Laak.

uutta. Herlin kertoi missioaan olevan ”normalisoida hyvä elämä, joka mahtuu planeetan rajoihin”. Tällä hetkellä suomalaiset kuluttavat luonnonvaroja niin paljon, että jos kaikki eläisivät kuten me, tarvittaisiin neljä maapalloa.

”Mitkä ovat ne normit, jotka johtavat tällaiseen porsasteluun?” Herlin kysyi.

Normien muuttaminen on hidasta, mutta esimerkiksi juuri museotilassa syntyvillä kokemuksilla niihin voi vaikuttaa, Herlin totesi. Hän halusi painottaa hiilikädenjäljen eli positiivisten ilmasto- ja ympäristötekojen merkitystä.

”Olen ollut pitkään innoissani kulttuuri-perintö- ja museotyön kädenjäljen potentiaalista. Missä muualla planeetan rajoihin mahtuvaa hyvää elämää voisikaan normalisoida niin kuin siellä?”

”Uskon että omalla toiminnallaan uusi museo pystyy kompensoimaan rakentamisen aiheuttamia ympäristökestävyyden miinusmerkkejä”, Herlin sanoi.

Pirjo Sanaksenaho puolestaan korosti, että kestävä arkkitehtuuria saadaan luomalla korkeatasoista arkkitehtuuria.

”Rakennuksesta huolehditaan ja se kestää, kun siitä pidetään ja sinne halutaan tulla.”

UUSIA YLEISÖJÄ

Museoiden yhdistämisessä nähtiin paljon etuja.

”Tämä on arkkitehtuurimuseolle valtava mahdollisuus laajentaa yleisöpohjaa, kun otetaan rakennetun ympäristön kaikki skaalat mukaan ja luonnonympäristö myös”, Sanaksenaho sanoi.

Keskeistä Sanaksenahon mukaan on, millaista näyttelypolitiikkaa tulevassa museossa tehdään: tarttuvanko näyttelyt ajankohtaisiin kysymyksiin ja puhuttelevatko ne yleisöä.

”Arkkitehtuurimuseo on ollut arkkitehtien *safe space*, jossa on päästy sanoittamaan arkkitehtuuria niin kuin arkkitehdit sitä sanoittaisivat, ilman että on tarvinnut miettiä esimerkiksi talouden ehtoja. Sellaisena se on ollut arvokas ja tärkeä, mutta koska museolle on muitakin tavoitteita, pitää pohtia miten esitystapoja voisi laajentaa”, Noora Laak sanoi.

Arkkitehtuurimuseosäätiön hallituksen puheenjohtaja, humanitaarisen arkkitehtuurin työelämäprofessori **Saija Hollmén** nosti kommenttipuheenvuorossaan esiin Gouldin maininnan uudelle museo-rakennukselle asetetusta sadan vuoden elinkaaritavoitteesta.

”Sata vuotta ei museaalisessa kontekstissa ole kovin pitkä aika”, Hollmén

huomautti. Sekä Arkkitehtuurimuseon ja Designmuseon nykyiset rakennukset että Puistokatu 4 on rakennettu 1890-luvulla.

Keskeistä Hollméninkin mielestä olisi pohtia, miten uusi museo voisi innostaa ja nostaa esiin teemoja, jotka auttaisivat meitä tulevaisuudessa mahtumaan yhden planeetan rajoihin.

Keskustelu oli viimeinen osa kolmen arkkitehtuurimuseoaiheisen 3A Talks -keskustelun sarjaa. Ensimmäisessä osassa syyskuussa käsiteltiin museon perintöä ja merkitystä suomalaiselle arkkitehtuurille ja toisessa osassa lokakuussa keskusteltiin arkkitehtuurin esittämisestä museo- ja näyttelykontekstissa.

Kaikki kolme keskustelua löytyvät talenteina Archifon Youtube-kanavalta. ●

Kaarina Gould uuden museoyhtiön hallituksen puheenjohtajaksi

Suomen arkkitehtuurimuseon säätiö ja Designmuseon säätiö ja sulautuvat 1. tammikuuta 2024 uutta arkkitehtuuri- ja designmuseota varten perustettuun Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiöön. Museoiden toimintaa ylläpitämään on perustettu AD-museo Oy.

Seuraavat vuodet museot toimivat vielä nykyisissä rakennuksissaan ja erillisinä brändeinä, kunnes uutta museota varten suunniteltu uudisrakennus valmistuu, arvion mukaan vuonna 2030.

Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiö on nimittänyt AD-museo Oy -yhtiön hallitukseen Aalto-yliopiston

viestintäjohtaja **Laura Aallon**, Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön toimitusjohtaja **Kaarina Gouldin** (pj), professori, arkkitehti SAFA **Jenni Reuterin**, muotoilija, yrittäjä **Mikael Silvannon**, Serlachius-museoiden museonjohtaja **Pauli Sivosen** (vpj), Fiskarsin liiketoimintajohtaja **Petri Tervosen** ja Suomalaisen työn liiton toimitusjohtaja **Katri Viippolan**.

Museoyhtiön siirtymäkauden toimitusjohtajaksi on nimitetty Designmuseon johtajana vuodesta 2012 toiminut **Jukka Savolainen** (M.A.). Arkkitehtuurimuseon johtajana vuodesta 2020 työskennellyt **Carina Jaatinen** (FM) vastaa uuden museoyhtiön sisältöpalveluista.

Ilmastonmuutos kuumentaa kodit

Tutkimushankkeessa mitattiin kerrostaloasuntojen ja vanhainkotien sisälämpötiloja vuoden 2018 hellekesän lämpötiloilla. Kuumimmat huoneet lämpenivät lähes 40 asteeseen ja raja-arvot ylittyivät tuhansilla astetunnilla.

Teksti PEKKA HÄNNINEN

Uudisrakennusten sisälämpötiloja simuloidaan jo valmiiksi alakanttiin olevilla arvoilla.

Lämpötilojen nousu ilmastonmuutoksen seurauksena aiheuttaa sisäilman laadun ja viihtyisyyden heikkenemistä: asunnoissa on kesäisin kuuma.

Suomessa vuoden keskilämpötila kohoaa nykykäsityksen mukaan ihmiskunnan ilmastotoimista riippuen 2–8 astetta. Nykyisillä ilmastotoimilla osutaan noin 4 asteen lämpötilamuutokseen.

Eniten Suomessa nousevat talvien keskilämpötilat. Kesät lämpenevät myös, ja helteitä voi esiintyä vielä syyskuussa. Esimerkiksi Vantaalla tunnit, jolloin lämpötila ylittää 20 astetta, ovat nousseet 1990-luvun alun noin tuhannesta viime vuosien jopa kahteen tai kolmeen tuhanneen. Samoin 25 astetta ylittävien tuntien määrä on kasvanut.

Uusissa asuinrakennuksissa sisälämpötila ei saa ylittää 27 asteen ja uusissa vanhainkodeissa 25 asteen lämpötilaa enempää kuin 150 astetunnin verran kesän aikana. Astetunnilla tarkoitetaan tietyn lämpötilan ylittäneiden tuntien määrää kerrottuna rajan ylittäneiden asteiden määrällä. Mikäli raja ylittyy kaksi astetta kolmen tunnin ajan, kertyy astetunteja kuusi.

Rakennusten sisälämpötiloja simuloitaessa käytetään vertailuarvona energialaskennan testivuoden 2012 säätietoja. Harmi vain, että kyseinen vuosi sattui olemaan selvästi viileämpi kuin vuodet

2000-luvun alkuvuosikymmenillä keskimäärin. Uudisrakennusten sisälämpötiloja simuloidaan siis jo valmiiksi alakanttiin olevilla arvoilla. Testivuodessa ei myöskään ole huomioitu ilmaston lämpenemistä.

AURINKOSUOJAUS AUTTAA

Tampereen, Itä-Suomen ja Aalto-yliopiston sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Rakennusten kosteusvauriot ja ylläpidon muuttuvassa ilmastossa (Rail) -hankkeessa simuloitiin 1970-luvun kerrostalon, 1980-luvun vanhainkodin sekä nykymääräykset täyttävän kerrostalon ja vanhainkodin laskennallisia sisälämpötiloja muuttuvassa ilmastossa.

Vertailussa käytettiin vuoden 2012 sijaan helteisen vuoden 2018 säätietoja, jotka vastaavat paremmin lähivuosisikymmenten ilmastoa. Vertailuesimerkkeihin on valittu rakennusten kuumimmat huoneet.

Loppuraportin mukaan 1970-luvun asuinkeuhkotalon kuumin huone lämpeni vuoden 2018 säätiedoilla hetkittäin lähes 40 asteeseen ja 27 asteen sisälämpötila ylittyi yli 17 000 astetunnin verran.

Kuitenkin jo kaihtimien käyttö alensi sisälämpötilaa selvästi ja 27 asteen sisälämpötila ylittyi vajaan 7 000 astetunnin verran. Tuuletusmahdollisuus sekä uudet ikkunat paremmilla aurinkosuojausominaisuuksilla paransivat tilannetta edelleen.

1970-luvun lähiöiden pihat ovat avaria ja usein vehreitä. Puusto varjostaa ja viilentää rakennusta ja heikentää myös lämpösaarekeilmiön vaikutuksia. Onko rehevä piha tulevaisuuden myyntivaltti asuntokaupassa?

Uudiskerrostalon astetunnit jäävät huomattavasti pienemmiksi kuin 1970-luvun talon muun muassa paremman auringonsuojauksen ja ilmanvaihdon yö-aikaisen tehostamisen ansiosta. Kuumimman makuuhuoneen lämpötila ylitti 27 astetta ”vain” 1800 astetunnilla.

Määrä on kuitenkin yli kymmenkertainen verrattuna rakentamismääräysten vaatimustason 150 astetuntiin testivuoden 2012 säätiedoilla simuloituna.

Vuoden 2018 säätiedoilla simuloitaessa 1980-luvun vanhainkodissa 25 asteen sisälämpötila ylittyi 27000 astetunnin verran ja uudisvanhainkodin 1900 astetuntia. Vuoden 2012 säätiedoilla uudiskohteessa 25 astetta ylittävät astetunnit jäävät alle 150:n ja täyttävät näin määräkset.

VAIKEAA JA KALLISTA

Riskiryhmät, kuten vanhuksat, ovat alttiita lämpöstressin aiheuttamille terveyshaitoille.

Ulkolämpötilan nousulla ja varsinkin hellejakson pituudella on selvä tilastollinen vaikutus yli 65-vuotiaiden kuolemien lisääntymiseen. THL:n arvion mukaan kesän 2018 helteisyys aiheutti Suomessa lähes neljäsataa ennenaikaista kuolemaa. Vuonna 2050 arvioidaan esimerkiksi Uudellamaalla asuvan kaksi kertaa enemmän yli 65-vuotiaita kuin nyt.

Sekä 1970-luvun asuinkerrostalon että 1980-luvun vanhainkoti saatiin pysymään laskennallisesti alle 25 asteen sisälämpötiloissa koneellisen viilennyksen avulla. Ilmastoinnin järjestäminen vanhoihin taloihin on kuitenkin sekä vaikeaa että kallista. Kasvillisuuden viilentävällä vaikutuksella voidaan alentaa myös sisälämpötiloja sekä vähentää kaupunkien lämpösaarekeilmiötä.

Passiiviset keinot, kuten sälekaihtimet, tuuletus ja ikkunoiden aurinkosuojauksen parantaminen ovat Rail- loppuraportin mukaan auttavia mutta riittämättömiä.

Olemme ongelman edessä. ●

Kirjoitus perustuu ilmatieteen laitoksen erikoistutkija Kirsti Jylhän sekä syyskuuhun 2023 asti ympäristöministeriön yli-insinöörinä toimineen Timo Lahden esityksiin Rakennustiedon järjestämässä Ilmastovias rakennushanke -seminaarissa 1.2.2023 sekä Rakennusten kosteusvauriot ja ylläpöäminen muuttuvassa ilmastossa – RAIL -hankkeen loppuraporttiin.

Pietilän perintö eri näkökulmista

Oulussa järjestetyssä seminaarissa käsiteltiin Reima Pietilän perintöä ja luonnonarvojen huomioimista arkkitehtuurissa.

ANNI SAVIARO

Seminaarissa puhuivat (vas. alh.) emeritusprofessori Kaj Nyman, arkkitehti Annukka Pietilä, arkkitehti Maiju Suomi ja TkT Anne Stenros sekä (vas. ylh.) arkkitehti Elina Koivisto ja arkkitehti Samuli Woolston.

Osana **Reima Pietilän** satavuotisjuhlavuotta Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikkö järjesti 3.11. ”Vastavirtaan”-seminaarin, joka valotti Oulussa vuosina 1973–1979 professorina toimineen Pietilän perintöä eri perspektiiveistä ja eri ikäisten arkkitehtien kertomana.

Tiivistunnelmaisen seminaarin alkusanoissaan professori **Janne Pihlajaniemi** kertoi arkkitehtuurin yksikön taannoisen muuton yhteydessä löytyneestä Reima Pietilän tutkimuksiin liittyneestä mapista, johon on koottu ”suomalaisen arkkitehtuurin tulevaisuusindikaattoreita”.

Tekniikan tohtori **Anne Stenros** vei osallistujat esityksessään oppimatkalle sensei-Reiman kanssa. Hän oli tiivistänyt omat opiskeluaikaiset muistonsa Pietilästä nuorelle arkkitehdille kirjoitettujen kirjeiden muotoon.

Arkkitehti **Samuli Woolston** arkkitehtitoimisto Alasta käsitteli esityksessään Pietilän rakennusten korjaamista. Hän löysi **Raili** ja Reima Pietilän arkkitehtuurista yhtymäkohtia myös Alan valmistuneisiin ja käynnissä oleviin uudisrakennushankkeisiin.

Pietilän perinnön ohella seminaari käsitteli ihmisen ja luonnon ehdoilla tehtävää arkkitehtuuria.

Emeritusprofessori **Kaj Nymanin** esityksessä painottui kriittinen ajattelu suunnitteluun liittyviä ja maailmaa paremmaksi tai huonommaksi muuttavia valintoja tehdessä.

Arkkitehtien **Maiju Suomen** ja **Elina Koiviston** esityksessä ympäristön hoiva (engl. care) alkoi hahmottua ”uutena mustana”, jota kohti tulee pyrkiä. Heidän esityksensä keskiössä oli sen pohtiminen, kuinka arkkitehdit voisivat toimia uudella tavalla siten, että olemassa olevaa tilannetta parannetaan rakennushankkeiden yhteydessä, myös muiden lajien kuin ihmisen kannalta.

Paneelikeskustelussa emeritusprofessori **Jouni Koiso-Kanttila** piti Reima Pietilän ihailtavimpana ominaisuutena äärimmäistä herkkyyttä kontekstille ja ”pienen ihmisen asialle”, jotka toimivat pohjana luovuudelle Pietilöiden töissä.

Pietilöiden tytär, arkkitehti **Annukka Pietilä** nosti esiin, kuinka Reima Pietilän töistä löytyvät luontometaforat muistuttavat ihmisiä luonnosta. Tämän päivän tärkeimpänä ”tulevaisuusindikaattorina” hän piti luontoarvojen huomioimista arkkitehtuurissa, sillä ihmiset ovat hänen mukaansa aidosti huolissaan ympäristöstä: luontokadosta ja ilmastomuutoksesta. Arkkitehdin tehtävänä rakentamisessa tulisikin jatkossa olla pienen ihmisen asioiden ohella edistää myös luontoarvojen toteutumista, ja tässä jälkimmäisessä, jos missä, luovuus on tarpeen.

HELKA-LIISA HENTILÄ, MATTI LAKKALA
Kirjoittajat ovat Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön professori ja yliopisto-opettaja.

44 prosenttia pienemmät päästöt

NCC:n tekemän hiilijalanjälkivertailun mukaan vuonna 1941 valmistuneen toimistotalon peruskorjauksen päästövaikutus oli 44 prosenttia pienempi kuin jos rakennus olisi purettu ja rakennettu uusi tilalle. Peruskorjauksessa rakennuksen sisätilat purettiin runkoa myöten ja sisälle rakennettiin uudet toimitilat. Lyhyellä aikavälillä peruskorjauksen päästöt olivat noin 40 prosenttia uudisrakennuksen päästöistä ja viidenkymmenen vuoden ajanjaksolla tarkasteltuna peruskorjauksen hiilijalanjälki oli noin 15 prosenttia pienempi kuin uudisrakennuksella.

137 työtöntä

Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan arkkitehteja oli lokakuussa työttömänä 137. Määrä on hiukan pienempi kuin syyskuussa, jolloin työttömiä oli 143. Lomautettuna oli lokakuussa 84 arkkitehtia, syyskuussa 76. Vastavalmistuneita oli lokakuussa työttömänä 18, kun syyskuussa määrä oli 20.

285 000 kävijää

Marraskuun lopulla päättyneessä Venetsian arkkitehtuuribiennaalissa vieraili tänä vuonna 285 000 lipun ostanutta kävijää, hieman vähemmän kuin edellisessä biennaalissa vuonna 2021. Suomen paviljongin Huussi-näyttelyssä kävi ennätyselliset 140 000 vierailijaa.

Lähteet:

NCC

Työ- ja elinkeinoministeriö

La Biennale di Venezia, Archinfo

SITAATTI

”Näyttää siltä, että lainsäädännöstä ei saada suurta tukea purkamisen ehkäisyyn, mutta siellä on myös paljon hyvää, joka toivottavasti ei nyt karsiudu.”

Helsingin kaupungin rakennusvalvontapalveluiden lupayksikön päällikkö **Salla Mustonen** Safan Ammattipäivä-webinaarissa 22.11. uuden rakentamislain muokkaamisesta.

JUUSO WESTERLUND

Puutalo Oy:n valmistamia Metsäkoto-taloja Toppilan pientaloalueella Oulussa. Kompakteihin rakennuksiin on tehty jälkikäteen lisätilaa korottamalla ne puolitoistakerroksisiksi.

New Standards -näyttely Ouluun

Oulun Muotoilukeskus Protossa avautuu joulukuussa New Standards -näyttely, joka kertoo suomalaisten puuelementtitalojen maailmanvalloituksesta toisen maailmansodan jälkeen.

Alunperin Venetsian arkkitehtuuribiennaaliin vuonna 2021 toteutetun näyttelyn keskiössä on Puutalo Oy, joka perustettiin vuonna 1940 auttamaan Karjalan evakkojen asuttamisessa. Yritys kasvoi alle vuosikymmenessä yhdeksi maailman suurimmista puuelementtirakennusten vientiorganisaatioista.

Arkistoista kootut piirustukset, valokuvat ja esitteet kuvastavat aikakauden käsityksiä ja tavoitteita, joiden mukaan suunnitelmia muokattiin vaihteleviin ilmasto-oloihin ja elintapoihin sopiviksi.

Venetsiassa nähdyn kokonaisuuden lisäksi Oulussa on esillä valokuvaaja **Juuso Westerlundin** uusia valokuvia Puutalo Oy:n taloista Oulussa ja Raahen Lampinsaaren kaivoskylässä.

New Standards Oulun Muotoilukeskus
Protossa 15.12.2023–3.2.2024.

Arkmuoto-festivaali juhlistaa hyvän suunnittelun merkitystä

Valtakunnallisia arkkitehtuurin ja muotoilun päiviä eli Arkmuoto-festivaalia vietetään 1.–4. helmikuuta 2024 teemalla Hyvässä tilassa.

Alvar Aallon syntymäpäivä 3. helmikuuta on vuodesta 2022 asti ollut liputuskalenterissa Alvar ja **Aino Aallon** ja suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun liputuspäivä. Sen yhteydessä järjestettävä festivaali juhlistaa hyvän suunnittelun merkitystä hyvinvoivan yhteiskunnan rakentamisessa.

Suunnittelualojen toimijat eri puolilla maata voivat ilmoittaa tapahtumiaan osaksi Arkmuoto-festivaalin ohjelmistoa. Viimeinen ilmoittautumispäivä on tammikuun lopussa, ja koko ohjelmisto julkistetaan tammikuun puolivälissä osoitteessa arkmuoto.fi.

Festivaalin päätapahtumassa 2. helmikuuta pohditaan, millaisia ovat hyvinvointia luovat tilat ja mitä ne merkitsevät. Päätapaus järjestetään Helsingin Vuotalolla.

Ilmoita tapahtumasi osaksi Arkmuoto-festivaalia osoitteessa arkmuoto.fi

Arkkitehtien pitää jaksaa puhua kauneudesta

Kaunis rakennus on kestävämpi, koska sen elinkaari on pidempi: kauniista ympäristöistä halutaan pitää huolta. Siksi arkkitehtienkin pitäisi puhua kauneudesta eikä jättää keskustelua someaktiivien, ekonomistien ja tosi-tv-ohjelmien varaan.

MIKAEL TÓMASSON

Arkkitehtuurin estetiikan pohtiminen oli eurooppalaisen ajattelun perinteessä pitkään olennainen kysymys – siihen ovat tarttuneet esimerkiksi **Immanuel Kant**, **J. W. Goethe**, **John Ruskin** ja monet muut ajattelijat. Toi-

saalla intialainen vaastu shastra -arkkitehtuurioppi ja kiinalainen feng shui ohjeistivat käytännönläheisesti, miten luodaan esteettistä harmoniaa rakennettuun ympäristöön.

Mutta missä ovat nykyajan kauneuskeskustelijat? Toki laadukasta keskustelua käydään tämän ja Arkkitehti-sisarlehden sivuilla, mutta tuo dialogi harvoin ylittää laajempaan julkisuuteen. Julkisessa keskustelussa ammattikuntamme edustajat korostavat muita tärkeitä arvoja, kuten asumisen laatua ja ekologista kestävyyttä.

Ehkä puhevaje johtuu siitä, että arkkitehdit kokevat rakennuksen estetiikan kokonaisvaltaisesti: tilallisuuden, kokemuksellisuuden, tunnelman ja ilmapiirin. Tämä eroaa monesti suuren yleisön näkökannoista, joissa kauneus usein liitetään rakennuksen julkisivun ulkonäköön tai detaljeihin.

Julkisen keskustelun puutteesta piilee kuitenkin vaara. Jos me arkkitehdit emme kykene keskustelemaan kauneudesta ymmärrettävästi suuren yleisön kanssa, keskustelutilan täyttävät muut tahot. Näitä ovat Suomessa esimerkiksi tosi-tv-ohjelmat, ekonomistit sekä someaktivistit, jotka omien intressiensä ajamisen sivutuotteena viestivät, mitä on kaunis arkkitehtuuri.

Tosi-tv-ohjelmissa ”kauneus” tulee ilmi remonteista uutuuttaan hohtavina pintamateriaaleina. Ekonomistit nostavat esille, että korkein myyntihinta on rakennuksilla, jotka edustavat halutuinta tyyliä. Kauneutta mitataan rahalla, ei hyvällä suunnittelulla. Someaktiivit taas korostavat nostalgisia arvoja. Heidän puheensa taustalla piilee kaipuu kauniimpaan ympäristöön, mutta otamme me ammattilaiset tosissamme ihmisiä, jotka eivät näe arkkitehtuuria samoin kuin me?

Kauneuspuheelle on usein kaksi vastaargumenttia. Toisen mukaan kauneus on subjektiivinen käsite, josta on sen vuoksi turha puhua, toisen

mukaan kauneuspuhe on epäolennaista muiden aiheiden rinnalla.

Yksilön kauneuskäsitys on toki subjektiivinen, mutta se ei ole syntynyt tyhjiössä. Siihen vaikuttaa niin ihmisen biologia kuin ympäröivä yhteiskuntakin. Näitä aiheita tutkitaan aktiivisesti neuroestetiikan ja kulttuurintutkimuksen puolella.

Opinnäytetyössäni tutkin katseenseurantamennelmällä, miten ihmiset katsovat julkisivuja ja mitä he pitivät niissä kauniina. Kävi ilmi, että kauniimmaksi julkisivuksi valittiin 94 prosentissa tapauksista symmetrinen julkisivu. Kultaisen leikkauksen mukaan sommiteltuja moderneja julkisivuja katsottiin pidempään ja niitä pidettiin kauniimpina kuin muilla mittasuhteilla sommiteltuja julkisivuja. Pelkkä ero julkisivun elementtien sommittelussa teki julkisivusta mitattavasti pidempään katsottavan ja koetusti kauniimman.

Kauneuspuhe ei ole myöskään epäolennaista, jos tarkastelemme rakentamista laajemmasta vinkkeleistä. Meidän pitäisi rakentaa vähemmän ja huolehtia enemmän jo olemassa olevista rakennuksista. Samalla tiedämme, että kauniista ympäristöistä halutaan pitää huolta: niitä halutaan mieluummin kunnostaa kuin korvata uudella. Kaunis rakennus on kestävämpi, koska sen elinkaari on pidempi. Siksikin kauneus on olennaista.

Meidän arkkitehtien tulee ottaa kauneus jälleen vakavasti. Uskaltaa keskustella siitä, päivittää tutkittua tietoa ja kuunnella muita. Kauneus parantaa rakennettua ympäristöä monella mittarilla ja on tärkeä itseisarvo. Jos me emme pidä kauneuden lippua korkealla, kuka sitten? ●

Kirjoittaja on arkkitehti ja tekoälykouluttaja.

Otammeko me ammattilaiset tosissamme ihmisiä, jotka eivät näe arkkitehtuuria samoin kuin me?

Arkkitehdin ääni politiikassa

Arkkitehdin ammatti on antanut hyviä valmiuksia politiikassa toimimiseen, sanoo Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz. Molemmista tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja kykyä kyseenalaistaa omia ideoitaan.

Teksti KRISTO VESIKANSA

Arkkitehtien pitäisi Adlercreutzin mielestä tuoda purkamista ja korjaamista koskevaan keskusteluun historiallista perspektiiviä ja kertoa, miten esimerkiksi 1950-luvun arkkitehtuurin suhtauttiin 1920-luvulla.

Arkkitehdin työ on mitä suurimmassa määrin yhteiskunnallista vaikuttamista.

Arkkitehteja ei ole Suomessa juuri noussut politiikan johtotehtäviin. Rkp:ta edustavan **Anders Adlercreutzin** kesäkuinen nimitys Eurooppa- ja omistajaohjausministeriksi onkin tässä suhteessa historiallinen: hän lienee ensimmäinen suomalainen ministeri, jolla on arkkitehdin koulutus.

Adlercreutz kokee, että vankka kokemus käytännön suunnittelutyöstä on antanut hyvät edellytykset toimia politiikassa.

”Isossa rakennushankkeessa arkkitehdin pitää ymmärtää monella tasolla vaikutukset ympäristöön, liikenteeseen, hiilijalanjälkeen, talouteen, logistiikkaketjuihin sekä siihen, miten ihminen kokee ympäristönsä: mikä luo onnellisuutta ja turvaa, mikä ahdistusta ja pelkoa. On paljon rajapintoja, joita arkkitehdin pitää tunnistaa, arvioida ja ottaa huomioon työssään. Näitä on hyvä ymmärtää myös yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.”

Erityisen hyödyllisiksi taidoiksi Adlercreutz mainitsee erilaisten tarpeiden ja reunaehtojen yhteensovittamisen sekä eri osapuolten sitouttamisen.

”Arkkitehtuuri on ongelmien ratkaisemista, se opettaa, miten eri intressit ja ristiriitaisetkin vaatimukset saadaan sovitettua. Kaikista näistä pitää luoda synteesi, joka mahdollisimman hyvin tyydyttää eri vaatimukset. Sitten pitää viedä projektia eteenpäin ja myydä omaa ajatustaan, jotta muut pysyvät sitoutuneina siihen ja näkevät siinä yhteisen edun.”

Sama koskee poliitikon työtä, Adlercreutz näkee. On jokin ongelmanratkaisutehtävä, johon pitää löytää ristiriitaisista lähtökohdista synteesi ja sitten myydä se omalle ryhmälle, puolueelle, hallitukselle tai äänestäjille.

HITAUS ON ETU

Arkkitehdin työ on opettanut Adlercreutzille myös pitkäjänteisyyttä, josta on ollut hyötyä politiikassa.

”Olen aina ihmetellyt, kun politiikkaan tulevat ihmiset sanovat, että tämä niin hidasta. Arkkitehdille se ei ole mikään ongelma. Vaikka rakennushankkeen pitäisi olla valmis kahden vuoden päästä, saattaa tulla esimerkiksi laskusuhdanne tai kaavavalitus, joka viivästyttää sitä viidellä tai kymmenellä vuodella, ja se pitää vain hyväksyä normaalina osana prosessia.”

Hidastukset ja viivästykset voivat olla arkkitehtuurissa eduksi, ja niin myös politiikassa.

”Jos kauhean nopeasti vie jotain eteenpäin, ei sekään ole välttämättä laadun tae.”

Kolmantena oppina Adlercreutz mainitsee valmiuden hylätä toteuttamiskelvottomat ideat.

”Luovassa prosessissa on tyypillistä, että ensin innostuu aivan valtavasti ideoista ja ajattelee, että nyt kaikki loksahtaa paikalleen. Sitten yhtäkkiä ymmärtää, että tähän on aivan paska

ajatus, joutuu heittämään sen roskakoppaan ja aloittamaan uudestaan.”

Tällainen ”kill your darlings” -menetelmä on arkea arkkitehdille mutta poliitikolle se saattaa olla mahdotonta, Adlercreutz on huomannut.

”Jos on paaluttanut itsensä kiinni johonkin ajatukseen, siitä tulee niin suuri arvovaltakysymys, ettei siitä voi irtautua, vaikka näkisi sen ongelmat. Arkkitehdille se on helpompaa, koska sen ymmärtää osana luovaa prosessia ja parhaan ratkaisun hakemista.”

Arkkitehtien vähäinen edustus päätöksenteossa johtuu ainakin osittain pitkään vallalla olleesta ajatuksesta, että suunnittelu tulee pitää erillään puoluepolitiikasta. Adlercreutz ei pidä tällaista asennetta kovin rakentavana tapana vaikuttaa työn reunaehtoihin.

”Arkkitehdin työ on mitä suurimmassa määrin yhteiskunnallista vaikuttamista. Siinä on eittämättä eduksi, että ymmärtää miten päätöksenteko toimii ja miten siihen pystyy vaikuttamaan. Jos ajattelee vaikka yhdyskuntasuunnittelua, sehän on hyvin pitkälti päätöksenteon rajapinnassa liikkumista.”

Arkkitehtien asiantuntemuksesta olisi Adlercreutzin mielestä hyötyä erityisesti ilmasto- ja kestävyyskysymyksissä.

”Kansallisvarallisuudesta noin puolet on kiinni rakennuksissa ja suunnitteen puolet primääriresursseista menee rakentamiseen, joten sillä miten

rakennamme ja miten käytämme rakennuksia, on todella suuri vaikutus siihen, miten yhteiskunta pärjää tai on pärjäämättä, esimerkiksi miten ilmastotavoitteet saavutetaan.”

Adlercreutzista olisi tärkeää, että arkkitehtien ääni kuuluisi, kun pohditaan esimerkiksi, pitääkö jokin rakennus purkaa vai löydetäänkö sille uusi käyttö, tai miten suhtaudutaan kolmekymmentä vuotta sitten rakennettuihin, nyt jo vähän kulahtaneelta näyttäviin rakennuksiin.

”Nämä ovat tärkeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä, joista arkkitehdeilla on sellaista näkemystä ja tietoutta, ehkä ymmärrystäkin, jota tulisi tuoda esille.”

Viime vuosina arkkitehdit ovat onnistuneet nostamaan profiliaan osallistumalla aktiivisemmin yhteiskunnalliseen keskusteluun. Hyvänä esimerkkinä Adlercreutz mainitsee Safan edellisen puheenjohtaja **Henna Helanderin** toiminnan.

HYVÄÄ YHTEISTYÖTÄ

Kun Adlercreutz valittiin eduskuntaan vuonna 2015, hän oli ensimmäinen arkkitehtitaustainen kansanedustaja pitkään aikaa. Viime kaudella hänellä oli kuitenkin kaksi kollegaa: **Veronica Rehn-Kivi** Rkp:sta ja vihreiden **Jenni Pitko**, joka uusi paikkansa viime kevään vaaleissa.

Adlercreutz sanoo, että yhteistyö arkkitehti-kansanedustajien kesken on ollut hyvin epämuodollista, mutta tarpeen tullen he ovat keskustelleet rakentamisen ja maankäytön kysymyksistä.

”Esimerkiksi viime kaudella, kun uusi rakentamislaki oli valmistelussa, pohdimme sitä yhteisesti ja veimme Safan viestit koordinoitusti ympäristövaliokunnan jäsenille.”

Lakiesitystä saatiinkin parannettua valiokuntakäsittelyssä, vaikkei hyväksytty lakikaan ole Adlercreutzin mielestä ongelmaton.

Tällä eduskuntakaudella on tarkoitus uudistaa alueidenkäyttölaki, ja Adlercreutz uskoo, että samanlaista koordinoitua tullaan tekemään myös sen kohdalla. Nyt tilanne on tosin astetta mutkikkaampi, sillä Adlercreutz istuu hallituksessa ja Pitko edustaa oppositiopuoluetta.

”Se tietenkin aiheuttaa hieman uusia haasteita, mutta eivät nämä niin poliittoisuuteita kysymyksiä ole.”

Adlercreutz korostaa myös hyvää keskusteluyhteyttään ympäriministeri **Kai Mykkäsen** kanssa.

”Vaikuttaminen onnistuu siten hallituksen sisälläkin, kunhan potentiaaliset ongelmakohdat saadaan ajoissa määriteltyä, jotta tiedetään, mihin vaikuttamisen kannattaa suunnata.”

KESKUSTELUA ENERGIA-TEHOKKUUDESTA

Eurooppa- ja omistajaohjausministerinä Adlercreutz ei pysty suoraan vaikuttamaan rakentamisen ja maankäytön lainsäädäntöön, mutta tässäkin tehtävässä on mahdollisuuksia edistää esimerkiksi ekologisesti kestävästä rakentamisesta.

”Johtamillani yhtiöillä on vastuullisuusperiaatteet, joihin sisältyy ilmasto-vaikutusten arviointi ja vastaavia kysymyksiä, jotka liittyvät välillisesti siihen, miten ne huolehtivat käytössään olevasta rakennuskannasta.”

Eurooppa-ministerin vastuulle taas kuuluu EU:n kautta tulevan lainsäädännön kansallinen toimeenpano. Adlercreutz mainitsee erityisesti rakennusten energiatehokkuuden, joka on herättänyt viime vuosina paljon keskustelua.

”Suomessa ollaan mielestäni ihan perustellusti huolissaan siitä, että energiatehokkuutta katsotaan liian yksisilmäisesti. Ei nähdä esimerkiksi sitä, että täällä energiatehokkuus on jo lähtökohtaisesti paremmalla tolalla kuin muualla. Jos samat periaatteet pakotetaan kriittikittävästi koskemaan kaikkia rakennuksia, erityisesti vanhoja joudutaan lisäeristämään, jolloin riskirakenteet lisääntyvät ja sen kautta menetetään rakennusperintöä.”

Adlercreutz kertoo tavanneensa muutama viikko ennen haastattelua EU:n energiakomissaari **Kadri Simsonin** ja nostaneensa esiin tarpeen nähdä uuden ja vanhan rakennuskannan erilaisuus.

”Ainut mittari ei voi olla U-arvo tai laskennallinen nettoenergiantarve, vaan muitakin asioita on otettava huomioon. Toivottavasti viesti meni perille, ja ainakin suomalaisessa toimeenpanossa näitä joustoja pyritään mahdollistamaan.”

Arkkitehtikunnassa on koettu ongelmalliseksi, että rakennetun ympäristön kysymykset ovat hajaantuneet eri ministeriöiden ja tutkimuslaitosten vastuulle, eikä kokonaisnäkemystä muodostu. Safan viime kevään eduskuntavaalien alla julkaisemiin hallitusohjelmatavoitteisiin sisältyi siksi rakennetun ympäristön paneeli, joka tuottaisi riippumatonta tutkimustietoa päätöksenteon tueksi.

Adlercreutz haluaa nähdä humaania, kestävästä ja nöyrää arkkitehtuuria, joka suhtautuu vakavasti vastuuseen taloudesta, ympäristöstä ja rakennuksia käyttävistä ihmisistä.

Adlercreutz sanoo ehdotuksen olevan hyvä ja kehittämisen arvoinen, vaikka pelkääkin astuvansa näkemyksineen ympäristöministeri Mykkäsen tontille.

”Mutta hän on sen verran hyvä ystävä, että uskallan sen tehdä.”

PURKUSUUNNITELMAT HÄMMÄSTYTTÄVÄT

Adlercreutzin työhuone sijaitsee Valtioneuvoston linnan Ritarikadun puoleisessa siivessä. Viime aikoina on keskusteltu paljon korttelin uudisrakennushankkeesta, jonka tieltä purettaisiin sisäpihalle vuonna 1900 valmistunut entinen painotalo. Näin pyritään keskittämään eri osoitteessa sijaitsevia ministeriöitä samaan kortteliin ja siten tehostamaan hallinnonalojen vuorovaikutusta.

Rakennusperintöalan järjestöt ovat pitäneet yli satavuotiaan kivitalon purkamista hallitusohjelman ilmastotavoitteiden vastaisena ja näkevät uudisrakentamisen toisaalta vaarantavan linnanpihan arkkitehtonisen kokonaisuuden.

Adlercreutz sanoo, ettei ole ehtinyt kunnolla perehtyä uudistussuunnitelmaan, mutta kertoo ihailleensa piharakennuksen holveja tutustuessaan kesällä uuteen työpaikkansa. Siksi hän hämmästyi kuullessaan purkusuunnitelmasta.

”Ihmettelen, miten harkittu ja oleellinen osa tämän korttelin kehittämistä suunnitelma todella on. Kiistattahan piharakennuksella on arvoja ja rakennushistoriallista merkitystä, jotka siinä tapauksessa hävitetään. Ei meillä Suomessa ole liikaa säilynyttä rakennusperintöä, ja Senaatintorin ympäristö lienee kaikkein merkityksillä latautunein rakennetun ympäristön kohde koko maassa. Täällä ovat esillä kaikki keskeiset symbolit: koulu, kirkko ja valtio. Niihin tulisi suhtautua erityisellä varovaisuudella.”

Valtion ja Senaatti-kiinteistöjen pitäisi Adlercreutzin mielestä muutenkin toimia esimerkillisesti rakennusperintön vaalimiseksi ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

SUUNNITTELIJASTA POLIITIKOKSI

Ennen valintaansa kansanedustajaksi Adlercreutz työskenteli pitkään vanhempiensa **Gunnel** ja **Eric Adlercreutzin** perustamassa Arkkitehtitoimisto A-Konsulteissa. Innostavimmiksi suunnittelutöikseen hän mainitsee koulut ja päiväkodit, joita suunnitellessa pitää eläytyä

lapsen ja nuoren todellisuuteen ja pohtia, millaisia tiloja oppimiseen sekä turvan ja inspiraation luomiseen tarvitaan.

Toinen intohimo Adlercreutzille ovat pienet, yksinkertaiset puurakennukset, jotka pystyy suunnittelemaan käytännössä itsekseen ja siten hallitsemaan pienimmätkin yksityiskohdat.

”Mitä yksinkertaisempi rakennus, sitä enemmän se antaa tilaisuuksia myös kokeilemiseen ja uusien asioiden keksimiseen.”

Siirtyminen suunnittelijasta kokopäiväiseksi poliitikoksi ei ollut Adlercreutzille aivan helppo tai ristiriidaton päätös.

”Se, että olen nyt ainakin tilapäisesti jättänyt jokapäiväisen suunnittelun, on ollut henkisestikin haastavaa, koska arkkitehdin työhön on jossain määrin kutsumustyö. Ainakin minulla on sellainen kuvitelma, että arkkitehdit suhtautuvat työhönsä intohimoisemmin kuin monet muut.”

Eräänlaisena henkisen takaporttina Adlercreutz on säilyttänyt osakkuuden A-Konsulteissa, ja hän kertoo suunnittelemansa edelleen satunnaisesti mökkejä tutuilleen.

”Olen toistaiseksi päättänyt katsoa, mihin tämä polku kantaa, mutta sellaista päätöstä en ole tehnyt, ettenkö palaisi joskus arkkitehtuuriin. On ehkä tervetäkin, että politiikassa toimiminen ei ole ainut mahdollinen polku, vaan voin tehdä sitä niin kauan kuin se tuntuu mielekkäältä tai mahdolliselta. Toki olen senkin jo sisäistynyt, että jos päätän siirtyä takaisin suunnittelijaksi, sekin tulee olemaan oma sopeutumisprosessinsa.” ●

Sellaista päätöstä en ole tehnyt, ettenkö palaisi joskus arkkitehtuuriin.

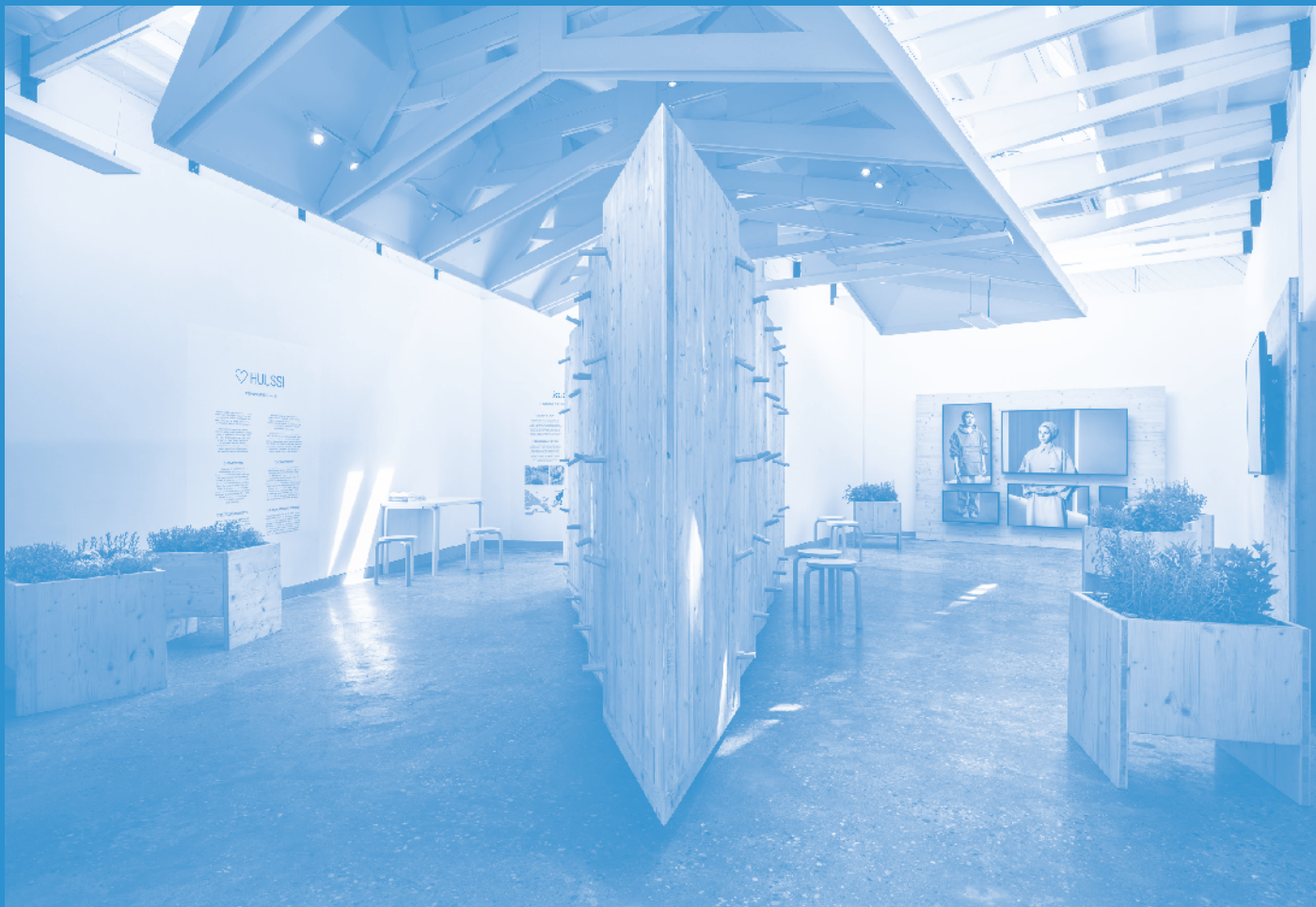

Meren ja maan ehdoilla

Venetsian biennaalin Suomen paviljongin Huussi-näyttely esitti kuiva-käymälän tulevaisuuden vaihtoehtona vesivessalle. Helposti lähestyttävä näyttely sai kävijät innostumaan silminnähtävien, kirjoittaa näyttelyssä oppaana toiminut arkkitehti Stella Vahteristo.

Teksti STELLA VAHTERISTO

UGO CARMENI

Venetsia on saattanut olla innoittajana koko vesivessan kehittymiselle.

Syyskuun puolessa välissä lähdin Helsingistä Venetsiaan hoitaakseni Suomen paviljonkia Venetsian arkkitehtuuribiennaalissa. Muutimme kahden muun harjoittelijan kanssa korkeakattoiseen huoneistoon parvekkeineen, ikkunaluukkuneen ja terrazzolattioineen ja aloimme kehittää otollista arkielämää.

Ruokakauppaan päästäksemme opimme reitin läpi sokkelosta, jonka sivukujalle merkitsemätön ovi on piilotettu ylimääräisiltä turisteilta. Roskat on kannettava varhain autereisen laguunin rantaan, Louis Vuittonin liikkeen taakse, jossa pirteä roskaveneen kapteeni paiskoo pahvit ja pullot laareihinsa. Luksushotellien croissanttien ja viemärivereden tuoksut vuorottelevat kujilla nousuveden mukaan.

Kaupunkiin asetuttuamme käynnistyi työarki Suomen paviljongin *Huussi*-näyttelyn oppaina. Perehdyimme *Huussin* maailmaan, keskustelimme näyttelystä kävijöiden kanssa ja hankimme kave-reita muista paviljongeista. Oli ihmeellistä päästä viettämään syksy vilisevässä Venetsiassa satojen innokkaiden arkkitehtien joukossa ja nähdä syystulvat nyt, kun kaupunki on vielä pinnan yläpuolella.

Vuoroveden korkeutta ennustamaan löytyi kännykkäsovellus, jonka lisäksi puskaradiosta selvisi, nostetaanko Mose-tulvaportit vuoksen esteeksi, eli onko työmatkalle puettava puolen säären muovikalossit. Vaikka syksyn tulvat tekevät tuhoa kivi-jalkojen liiketiloille ja kodeille, veden pitää antaa

BARBARA MOTTA

nousta metrin verran, jotta kanaaleihin viemäreistä valuva jätös saadaan huljuteltua Välimereen. Sinne se nimittäin päätyy, edelleen.

Venetsian viemärijärjestelmä lienee ollut lyömätön keskiaikaisten kaupunkien joukossa. Vessa tuli vedettyä merelle vuoroveden mukana kahdesti päivässä. Puhtautta ja hajuja oli helpompi hallita kuin kuivan maan kaupungeissa, joissa jätökset kertyivät kadulle. Roomalaisten vesiviemärien ohella Venetsia on saattanut olla innoittajana koko vesivessan kehittymiselle, olihan kaupunki vuosisatoja Euroopan kulttuurin ja sivistyksen esikuvia.

TYYLIKÄS HUUSI

Nykyisin tiedetään, että ihmistoiminnan aiheuttama ravinnekuorma on vakava ympäristöongelma. Useimmissa Euroopan kaupungeissa vesiviemäri vie jätteemme pois silmistä jonnekin kauemmaksi. Venetsia lemuineen tuntuu siksi ensisilmäyksellä hiukan barbaariselta.

Huussin käyttö voi sekin tuntua barbaariselta ja vieraalta. Olisihan Suomessa vettä ja varaa kunnan vessaan. Marraskuun lopussa sulkeutuneen biennaalin *Huussi*-näyttely esitteli perinteisen kuiva-käymälämme tulevaisuuden vaihtoehtona vesiviemäroinnille: miten oikein viitsimme paskantaa juomaveteen.

Alvar Aallon suunnittelemaan Suomen paviljonkiin oli tuotu vetoava ja tyylikäs CLT-huussi. Sen ympärillä ytimekkäät tietovideot kertoivat,

Ylh. Syksyn tulvat tekevät tuhoa kivi-jalkojen liiketiloille ja kodeille, mutta veden pitää antaa nousta, jotta viemäreistä valuva jätös huuhtoutuu kanaaleista Välimereen.

Vas. Suomen paviljongin *Huussi*-näyttelyssä kerrottiin muun muassa veden ja ravinteiden kierrosta.

miten vesiviemärijärjestelmä vääristää ravinteiden ja veden biokemiallista kiertoa luonnossa.

Maatalouden lannoitteina käytetään pääosin kemiallisesti louhittuja ja eroteltuja mineraaleja, tyypeä ja fosforia. Lannoitteina ne ovat vajavaisia, sillä niistä puuttuu eloperäinen hiili, jota maaperän mikrobiomi tarvitsee kasvattaakseen kasveja. Eläinperäisessä lannassa kaikki tämä on valmiiksi mukana kasveille ja mikrobeille otollisessa muodossa, mutta jää hyödyntämättä. Pelot köyhtyvät ja teollisia resursseja kuluu, turhaan.

Ankaran tietoisuuden jälkeen näyttelyn velmu päävideo paljasti toiveikkaan lähitulevaisuuden huumorilla höystettynä. Vesivessat on hylätty uuden, urbaanin kuivakäymäläjärjestelmän tieltä. Viljelymaat ovat muuttuneet taas hedelmällisiksi vessojemme kompostilannoitteella. Myös huussitutkimuksen nykytila ja mahdollisuudet esiteltiin. Näyttely oli valmis tarttumapinta talotekniselle tuotekehitykselle.

RANTAKAUPUNGIT UPPOAVAT

Työpäivien lomassa ehdimme käydä Giardinin paviljonkipuiston maanäyttelyt läpi moneen kertaan. Espanjan paviljongin *Foodscapes*-näyttely tarkasteli ruuantuotantoteollisuuden ja tehomaatalouden vaikutusta ympäristöön, maisemaan ja ymmärrykseemme ravinteiden kiertokulusta.

Ruuantuotannon globaali koneisto on häivyttänyt ravinteiden kiertokulun ihmisen maailmasta. Kun ruokaa siirrellään mantereelta toiselle ja mielikuvia siitä muokataan markkinoinnilla, ruuan hankkimisen käytäntö ja vaikutukset jäävät syöjältä pimentoon. Maaperästä ja vedestä on tullut meille tuntematon scifi-maailma.

Espanjan näyttely käsitteli aihetta viidessä

lyhyessä taide-elokuvassa musiikkivideon ja runolaulun keinoin. Viimeisessä videossa maan mikrobiopulaatioiden elämä rinnastetaan ihmispopulaation elämään. Jotta maaperään ja maisemaan voisi taas tutustua ja samastua, pitäisi palata takaisin paskan lapiointiin. Muista: ”You are digested soil.”

Kaupunki- ja maisemantutkimuksen keinoja käyttäneellä Tanskan *Coastal Imaginaries* -näyttelyllä oli Espanjaa asteen käytännöllisempi lähestymistapa. Paviljongissa esiteltiin kartoin, miten käy Kööpenhaminalle, kun merenpinta nousee ilmastomuutoksen myötä. Kaupunki muuttuu takaisin soiseksi saaristoalueeksi, jolloin lukuisat nykyisten mäkien väliset asuinalueet menetetään.

Venetsia ei siis ole ainoa kaupunki, jossa uppomista on mietittävä. Pelottavana esimerkkinä on jaavalainen Semarang, jossa osa kaupungista on jo joutunut meren alle, ja jäljellä on enää hätäratkaisuja viimeisten henkien pitimiksi. Tanska suositti muille ennakoivia kaupunkistrategioita.

Tanskan näyttelyn mukaan emme enää osaa lukea maisemaa emmekä tunne maastonmuotojen ja veden liikkeen merkityksiä ja rakennamme siksi väärin. Mutta meri kyllä osoittaa, miten se menikään. Joudumme pian taas veden ja maan ehdoille, joten on parasta tutustua luonnonkiertoon uudelleen.

LAAJA ARKKITEHTUURIKÄSITYS

Huussi mielessäni huomautan, että muun kaupunkinfran mukana myös nykyisten viemäriverkostojen toiminta loppuu, kun ne täyttyvät merivedellä. Sikäli kun Espoonkin rantoja jo vallitetaan ja kerrostalojen pohjaviemärit syytävät sadetulvilla väärään suuntaan, kuivakäymälä tulee kohta tarpeeseen monella.

Tanskan Coastal Images -näyttelyssä esiteltiin, miten käy kaupungeille, kun merenpinta ilmastomuutoksen myötä nousee.

Huussi-näyttely esitteli perinteisen kuivakäymälämme tulevaisuuden vaihtoehtona vesiviemäröinnille: miten oikein viitsimme paskantaa juomaveteen.

Espanjan ja Tanskan näyttelyiden arkkitehtuurikäsitys oli laaja: ne käsittelivät ihmisen lajityypillisen pesänrakennuksen vaikutuksia ympäristöömme kokonaisuudessaan. Näyttelyt osoittivat kohdat, joissa luontosuhteemme katkeaminen saattaa meidät pulaan.

Sama näkökulma tuli esiin Suomen näyttelyssä, joka kuvasi, miten kierto pääpiirteissään toimii. Lopuksi se näytti, että meillä on tällainen huussi, joka auttaisi tuon ongelman ratkaisussa. Huussi voi osaltaan tiivistää luontoyhteyttämme ja auttaa tasa-painottamaan veden ja ravinteiden kiertoa. Sitä saa soveltaa pidemmälle.

Huussi-näyttelyn näki noin 140 000 kävijää. Näyttelyn selkeä rajaus ja vitsikäs ote tekivät siitä helposti lähestyttävän. Huomattavan moni vieras vietti pikkuruisessa paviljongissamme pitkän aikaa ja innostui silminnähdessä. Moni kysyi, eikö kerrostaloihin vielä muka ole huussia, kun tämä on näin itsestään selvästi hyvä idea. Ohjasimme heidät Biolanin nettikauppaan.

Voisimmeko seuraavaksi kehittää kaupunkihuussin ja siitä eteenpäin suunnitella ja rakentaa kaiken luonnon ehdoilla? Älykkäänä ja sopeutuvai-

sena lajina se onnistuu meiltä, kunhan käytämme maalaisjärkeä.

AIKAANSA EDELLÄ

Venetsiaan tullaan ihmettelemään elämää veden ympäröimänä. Se näyttäytyy pitkässä viikonlopussa postikortin kultakiekuraisena ihmemaana. Turistitkin joutuvat sopeutumaan vellovaan veteen, mikä tuo lomaan jännitystä.

Paikallisille Vaporetto-vesibussit, DHL-paatit ja ambulanssiveneet ovat kuitenkin arkista elämää. Syksyn harjoittelumme teki selväksi, että Venetsia on oikea ja toimiva kaupunki, jossa eurooppalaisen tarpeet hoidetaan, vaikka se on rakennettu erilaisilla ehdoilla kuin muut: Venetsiassa moderni kaupunki-infrastruktuuri ja mukavuudet sopeutetaan meren mukaisiksi, vain tätä kaupunkia varten.

Ne ovat täällä siis sittenkin aikaansa edellä, kuten ovat olleet puolitoista tuhatta vuotta. ●

Ylh. Suomen paviljonkiin oli tuotu näytteille huussi.

Vas. Videoteos näyttelyn takaseinällä kertoo tulevaisuuden utopiasta, jossa ollaan luovuttu vesivessoista.

Uusia työkaluja luontokadon ehkäisemiseksi

Kokonaisheikentymättömyys on perinteistä luonnonsuojelua täydentävä uudehko strateginen tavoite. Ideana on, että jos luontoarvoja jossain hävitetään, pitää niitä toisaalla lisätä, jotta monimuotoisuus ei kokonaisuudessaan vähenisi.

KATARIINA VÄÄTÄNEN ja ELISA LÄHDE

Käynnissä on hälyttävä luontokato ja tarvitsemme yhä vahvempaa tahtotilaa, yhteistyötä ja uusia kokonaisvaltaisia keinoja sen pysäyttämiseksi.

Kaupungit aiheuttavat luontokatoa suoraan ja epäsuorasti. Kaupunkien viherrakenteen nakertaminen pieninä tai isoina aloina muun maankäytön tieltä hävittää, pirstoo ja muuttaa lajien elinympäristöjä sekä ekologisia prosesseja – usein peruuttamattomasti.

Kaupungit ja sen suunnittelijat kantavat vastuuta luontokadosta, mutta ovat myönteisessä mielessä myös avainasemassa luontokadon ratkaisijoina. Tässä puheenvuorossa avaamme luontokadon torjuntaan liittyviä mahdollisuuksia ja keskeisiä käsitteitä.

Kokonaisheikentymättömyys on perinteistä luonnonsuojelua täydentävä uudehko strateginen tavoite. Ideana on, että jos luontoarvoja jossain hävitetään, pitää niitä toisaalla silloin lisätä, jotta monimuotoisuuden määrä ei kokonaisuudessaan vähenisi (engl. *principle of no net loss*).

Kokonaisheikentymättömyyden tavoitetta toteutetaan kolmi- tai neliportaisella toimintamallilla, jota kutsutaan lievennyshierarkiaksi. Usein siitä puhutaan virheellisesti ekologisena

kompensaationa, mutta kompensatio on vasta toimintamallin viimeinen porras. Ensisijaisia lievennyshierarkian keinoja ovat ennaltaehkäisyyn tähtäävät keinot eli luontoarvojen hävittämisen välttäminen sekä toisena rakentamisen aiheuttamien luontohaittojen lieventäminen.

YKSI tapa ymmärtää termien muodostama kokonaisuus on peilata niitä maankäytön suunnitteluprosessiin. Kun aluetta lähdetään suunnittelemaan, kartoitetaan ensiksi alueen nykyiset luontoarvot. Ne määrittävät kokonaisheikentymättömyyden tason, johon rakentamisen aiheuttamaa muutosta verrataan.

Pahimmassa skenaariossa rakentamisen suorat ja epäsuorat vaikutukset voivat tuhota alueen monimuotoisuuden kokonaan. Tällaisessa skenaariossa luontoalueita ei alueen sisällä tai tonteilla säästetä ollenkaan tai ne korvataan ekologisesti heikkolaatuisilla viherelementeillä. Voidaan ajatella, että tämä rakentamisen aiheuttama muutos alueen monimuotoisuudessa on luonnolle aiheutettua velkaa (engl. *net loss*).

Lievennyshierarkialla pyritään ohjaamaan suunnittelua sellaiseksi, että tätä velkaa ei syntyisi: ensiksi mietitään, voidaanko rakentamista välttää – voidaanko rakentaa muualle, onko pakko rakentaa ja kuinka paljon on pakko rakentaa? Yleisen välttämisen jälkeen tehdään alueellista välttämistä ja lieventämistä eli tarkastellaan alueen sisällä rakentamisen sijoittelun ja typologioiden luontovaikutuksia.

Kun nämä askeleet on käyty läpi, lasketaan rakentamisprosessin aiheuttaman luontohaitan määrä habitaattihehtaareina. Tämä viimeinen vaihe on ekologista kompensatiota eli aiheutetun luontohaitan ja sen hyvityksen määrittämistä. Tyypillinen hyvityskeino on heikkolaatuisen luontoalueen ennallistaminen menetetyn alueen kaltaiseksi luontoalueeksi ja/tai suojelu toisaalla. Tämän viimeisen vaiheen eli ekologisen kompensatian määrittäminen on siis puhtaasti luonnontieteellinen prosessi.

Teoriassa toimintamalli kuulostaa selkeältä, mutta sen vienti käytäntöön tutkijoilta suunnittelijoille ja kaupunkisuunnittelun osaksi on osoittautunut todella moniulotteiseksi.

Lievennyshierarkian toteuttaminen putoaa läpileikkaavasti ja yhdistävästi kaupunkien eri toimialojen pöydille – siinä ovat mukana muun muassa kaavoittajat, kaupunkien arkkitehdit ja maasemasuunnittelijat, biologit, poliitikot, maapolitiikasta ja hallinnosta vastaavat työntekijät, ympäristöpalvelut, konsultit

Pahimmassa skenaariossa luontoalueita ei tonteilla säästetä ollenkaan tai ne korvataan ekologisesti heikkolaatuisilla viher-elementeillä.

ja ely-keskus. Lisäksi lievennyshierarkian vaiheet loksahdelevat maankäytön suunnittelun eri vaiheisiin, mutta kokonaisheikentymättömyyden tulisi kulkea kaikilla mittakaavatasoilla mukana.

Tilannetta ei auta se, että luontokadon pysäyttämällä on kiire ja aihepiirin osaaminen vaihtelee.

Kaupunkiympäristössä puhtaasti itsenäisiä luontotyypppejä on melko vähän jäljellä. Rakennettu tiivis kaupunkiympäristö koostuu laajasta kirjosta erilaisia enemmän tai vähemmän ihmistoiminnan muokkaamia, mittakaavaltaan vaihtelevia kasvullisia elementtejä. Osittain tästä syystä lievennyshierarkia on konkreettisesti toimiltaan vielä varsin hahmottoman työkalu paikallisten luontovaikutusten lieventämiseen.

Välttämistä ja lieventämistä tehdään jo jonkin verran osana kaavoitusta ja luonnonhoitoa. Kokonaisheikentymättömyyttä koskevassa keskustelussa ei kuitenkaan vielä ole tunnustettu, miten rakentamisen luontovaikutuksia voitaisiin tehokkaasti lieventää.

OSANA kaupunkien kehittämistä voidaan tehdä myös myönteisiä toimia luontovarjien ja ekologisen laadun lisäämiseksi, esimerkiksi muuttaa nurmialue niityksi tai lisätä puustoa siihen soveltuvilla alueilla. On kuitenkin epäselvää,

miten nämä erilaiset keinot suhteutuvat kokonaisheikentymättömyyteen. Millä niitä mitataan, ohjataan ja mitä kriteereitä ja tavoitteita niille voidaan asettaa?

Toimintamallia on pilotoitu Suomessa lähinnä metsäisissä ympäristöissä, ja hyvitystoimia havainnollistetaan useimmiten suoympäristön ennallistamisen esimerkkejä käyttäen. Kaupungeissa kuitenkin korostuu tavanomaisen ”arki-luonnon” merkityksellisyys erilaisten paikkasidonnaisten arvojen tuottajana.

Uhanalaisimman luonnon suojelua säädellään lailla, mutta niiden rinnalla tiiviisti rakennetussa ympäristössä korostuu tarve löytää keinoja tavanomaisen ympäristön suojelemiseksi ja ekologisen laadun lisäämiseksi. Keskeistä on tunnustaa, että mahdollisen ekologisen kompensaation tuottama luontotyyppin hyvitys toisaalla ei korvaa rakennuspäikällä menetetyt viherrakenteen ylläpitämiä ekologisia prosesseja ja ekosysteemi-palveluita, kuten hulevesien hallintaa tai virkistystä.

Arvokkaiden luontoalueiden säilyminen kaupungeissa edellyttää myös laajoja tuki- ja taustatoimia. Tarvitaan puskurivyöhykkeitä, viherrakenteen kytkettyneisyyden aktiivista vaalimista ja kehittämistä sekä kulutusta ja muita epäsuoria vaikutuksia hillitseviä toimia.

Myös tiedon jakamisessa sekä

asukkaiden aktivoimisessa ja osallistamisessa luonnonhoitoon piilee paljon potentiaalia. Lisäksi lievennyshierarkia tarvitsee rinnalleen muita täydentäviä työkaluja, jotta kaupunkiluonnon monitoiminnallisuus ja sen tuottamat paikkasidonnaiset hyödyt voitaisiin huomioida kokonaisvaltaisemmin.

Emme voi ulkoistaa luontoa tai säilöä sitä kaupunkien ulkopuolelle, vaan meidän tulee kehittää nykyistä viherrakennetta, maksimoida sen ekologinen laatu, luoda jatkuvuutta ja rakentaa uutta monimuotoisuutta. Kaupunkiluonnolla ja sen lajistolla on itseisarvo.

Lisäksi meidän tulee oman hyvinvointimme vuoksi säilyttää kaupunkiympäristön elinvoimaisuus, kyky ylläpitää ekologisia prosesseja ja ekosysteemi-palveluita sekä kyky sopeutua muuttuvaan ilmastoon. Kyse ei ole siitä, etteikö tietoa hyvistä ja ympäristön kannalta kestävästä ratkaisusta ole olemassa vaan siitä, miten saamme kaupunkisuunnittelun prosessit toimimaan tiedon mukaisesti. ●

Katariina Vääänen toimii väitöskirjatutkijana Aalto-yliopiston arkkitehtuurin laitoksella ja Elisa Lähde on Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin apulaisprofessori. Molemmat työskentelevät juuri käynnistyneessä Arvo-hankkeessa, jossa kehitetään kaupunkiviherrakenteen arvoa mittaavaa alueviherkerroinmenetelmää.

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA

www.jaakkoheliovaara.fi

050 4337 499

CNC-työt, 3D-tulostus

TILITOIMISTO A-PALVELU OY

www.apalvelu.fi

+358 10 336 6030

tilitoimisto@apalvelu.fi

Aika kuluu, LAMI-ovi kestäää

MUOVILAMI OY
Hygieenisia ja pitkäikäisiä
LAMI-ovia yli 50 vuoden
kokemuksella ja
ammattitaidolla!
www.lamidoors.com

SINCE 1966
GRP - DOORS
LAMI

Maailmasta toiseen

Anu Leinonen on työskennellyt tähtiarkkitehtien toimistoissa Hollannissa, Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Keväällä valmistui elokuvista tutun newyorkilais-museon laajennus, jonka suunnittelussa Leinonen oli mukana kahdeksan vuotta.

Teksti ANNI VARIS

AUSTIN CHOD

Anu Leinosen mukaan suomalainen koulutus antoi kansainväliselle uralle hyvän pohjan. Lisäksi ulkomailla tarvitaan kielitaitoa ja avointa mieltä. Leinonen kuvattiin New Yorkissa marraskuun alussa.

Turusta kotoisin oleva arkkitehti **Anu Leinonen** on työskennellyt uransa aikana useissa kuuluisissa arkkitehtitoimistoissa ympäri maailmaa. Etähaastatteluun hän osallistuu Studio Gangin toimistolta New Yorkista, missä hän on työskennellyt vuodesta 2015 lähtien.

Leinonen kertoo lähteneensä töihin ulkomaille pian sen jälkeen, kun hän valmistui Tampereen teknillisestä korkeakoulusta 1990-luvun alussa. Laman takia Suomessa ei ollut suunnittelevalle arkkitehdille töitä, vaan työpaikka löytyi Saksasta.

”Berliinin muurin murtumisen jälkeen länsimaiset firmat sijoittivat ahkerasti asuntorakentamiseen ja varsinkin entisen Itä-Saksan alueella rakennettiin paljon”, Leinonen kertoo.

Viiden Berliinin vuoden jälkeen Leinonen palasi hetkeksi Suomeen, töihin **Pekka Salmisen** toimistoon, ennen kuin hänelle tarjottiin paikkaa Hollannista, Pritzker-palkitun **Rem Koolhaasin** Office for Metropolitan Architecture -toimistosta eli Omasta. Siellä Leinonen oli mukana muun muassa Hollannin Berliinin suurlähetystön suunnittelussa.

KUN Oma voitti arkkitehtuurikilpailun massiivisen China Central Televisionin eli CCTV:n pääkonttorin suunnittelusta vuonna 2004, edessä oli muutto Kiinaan. Ennen Pekingiin lähtöä suunnittelijat tutustuivat kiinalaiseen työkuultuuriin Rotterdamissa, kun ryhmä arkkitehteja

Kiinasta saapui osaksi tiimiä.

”Omassa tehdään todella paljon töitä ja siihen verrattuna oli hauska nähdä, kuinka kiinalaiset ottavat aina iltapäivä-nokokset työpöydän ääressä”, Leinonen nauraa. ”Kiinalaisessa kulttuurissa töiden tauottamista pidetään tärkeänä terveydelle.”

Leinonen kertoo pelänneensä, että Kiinassa odottaisi kulttuurishokki, mutta asettuminen uuteen maahan sujuikin helposti. Eniten ponnisteluja vaati Kiinan kieli, jota Leinonen opiskeli yhdessä työkavereidensa kanssa. Oppimista nopeutti se, että Leinonen asui Pekingin vanhassa kaupungissa, missä ei voinut asioida millään muulla kielellä.

”Virallisissa kokouksissa meillä oli aina kääntäjä mukana, mutta pärjäsin kiinalla arjessa ihan hyvin. Osaamani sanasto on vain vähän erilaista kuin tyyppillisen aloittelijan. Ensimmäiseksi opin työmaalla tarpeellisen lauseen: Missä on hätäpoistumistie?”

Vaikka CCTV-rakennus ei valmistunut ajoissa Pekingin olympialaisia varten, Leinonen pääsi seuraamaan läheltä merkittävää käännettä Kiinan historiassa.

”Olympialaisten aika oli todella optimistista. Kiina avautui ja alkoi demokratisoitua, taide-elämä oli aktiivista ja monia kiinnostavia paikallisia arkkitehti-toimistoja perustettiin”, Leinonen kertoo. ”Oli fantastista olla todistamassa sitä.”

Leinonen oli töissä Kiinassa yhteensä yksitoista vuotta, parin viimeisen vuoden ajan Bjarke Ingels Groupilla.

Valvon sitä, että Jeannen suunnitelmat toimivat.

Vuonna 2015 hän sai huikean tarjouksen **Jeanne Gangin** perustamalta Studio Gang -toimistolta ja päätti ottaa uuden haasteen vastaan.

Nykyään Leinonen työskentelee Director of Design Management -tittelillä New Yorkissa. Studio Gangilla on lisäksi toimistot San Franciscossa ja Pariisissa sekä pääkonttori Chicagossa.

”Tuen tiimejä teknisissä ja arkkitehtonisissa ratkaisuisa sekä materiaali-valinnoissa. Pidän huolta sopimustekniikasta ja lakimääräyksistä ja valvon sitä, että Jeannen suunnitelmat toimivat ja vastaavat esimerkiksi ohjelmavaatimuksia”, Leinonen kuvailee työtään.

Keväällä valmistui iso, kahdeksan vuotta kestänyt projekti, jossa Leinonen oli alusta asti mukana. New Yorkin luonnonhistoriallisen museon American Museum of Natural Historyn kampukselle suunniteltiin laajennusosa, joka sai nimekseen The Richard Gilder Center for Science, Education and Innovation.

Yö museossa -elokuvistakin tutun, ikonisen rakennuksen laajennukseen kohdistui alussa paljon odotuksia ja paineita, Leinonen muistelee. Vanha kampus asetti omat haasteensa ja käytäjällä eli museolla oli hyvin erityisiä vaatimuksia.

”Museosta löytyy muun muassa elävien perhosten alue. Koska kyseiset perhoset ovat vieraslajeja, tilan piti olla eristetty niin, etteivät perhoset pääse karkaamaan esimerkiksi ilmastoinnin kautta.”

Uusi laajennusosa on saanut hyvää palautetta sekä kävijöiltä että arkkitehtuurikritikoilta. Leinosen mielestä parasta oli kuitenkin se, että naapuruston asukkaat olivat tyytyväisiä lopputulokseen.

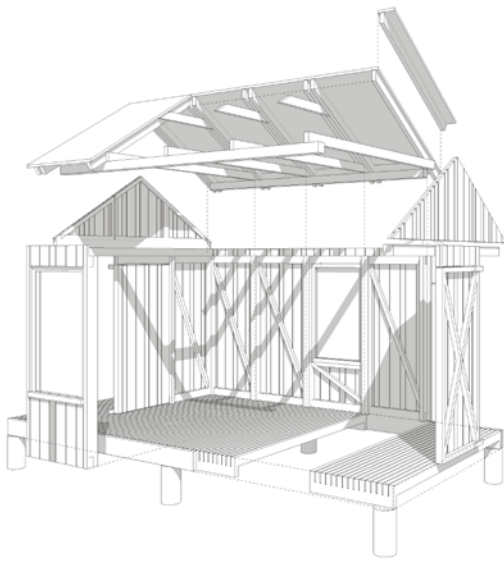
MITÄ Leinosella on suunnitteilla seuraavaksi? Kolmenkymmenen vuoden ulkomailla työskentelyn jälkeen hän kertoo olevansa nyt palaamassa Suomeen ja odottavansa avoimin mielin uusia haasteita kotimaassa.

”On ihanaa, että olen saanut tehdä niin erityyppisiä projekteja urani aikana. Kiinnostavinta on aina sukeltaa kunkin projektin omaan maailmaan.” ●

Studio Gang suunnitteli laajennuksen New Yorkin luonnonhistorialliseen museoon. Kanjonin muodoista inspiroituneen pääsisäänkäyntialuan toteutustavaksi valittiin kokeilujen jälkeen ruiskubetoni.

Vas. Projektissa suunniteltiin taukopaikkamallistot metsään ja saaristoon. Kuvassa tarkoitettu ristikkolaavu, jossa sivuseinien ristikot muodostavat laavun kantavan rakenteen.

Oik. Perinteisten retkeilyrakenteiden lisäksi saaristomallistoissa on mukana myös näyttävämpiä vaihtoehtoja. Kuvassa vanhaa loistoa eli matalaa majakkaa modernisti mukaileva katos.

Alh. Ensimmäiset uuden taukopaikkamalliston mukaiset rakenteet pystytettiin Merenkurkun maailmanperintöalueelle syksyllä.

Taukopaikkojen ilmeenkohotus

Tamperelaiset arkkitehdit suunnittelivat kansallispuistoihin uuden taukopaikkamalliston, joka huomioi erilaiset käyttäjät, ympäröivän maiseman sekä ekologisuuden. Kansallispuistoihin ei ole aiemmin suunniteltu arkkitehtonisia kokonaisuuksia.

Teksti ANNI VARIS

Arkkitehdit **Manu Humppi** Laitila Arkkitehdeista ja **Malin Moisio** Arkkitehtitoimisto Tilastosta suunnittelivat kansallispuistoihin retkeilyrakenteiden malliston. Ensimmäiset uuden taukopaikkamalliston mukaiset rakenteet valmistuivat Merenkurkun maailmanperintöalueelle lokakuussa. Seuraavana vuorossa ovat Teijon ja Nuuksion kansallispuistot.

MANU HUMPPI: Metsähallitus halusi uudistaa kansallispuistojen taukopaikkakonseptin ilmeen sekä taukopaikkojen tekemisen tavan. Vanha mallisto perustui siihen, että hirsirakenteiset taukopaiikat nikkaroitiin paikan päällä. Uudessa mallistossa taukopaiikat esivalmistetaan mahdollisimman pitkälle ennen kuin ne kuljetetaan puistoon ja kasataan.

Olemme kumpikin suunnitelleet retkeilyrakenteita tahoillamme, mutta tämän työn kohdalla päätimme tehdä tarjouksen yhdessä. Suunnittelutyö alkoi viime vuonna kevätlvella ja kesti noin puoli vuotta. Tilaaja äänesti useista vaihtoehdoista, mitä suunnitelmia lähdetään työstämään eteenpäin.

MALIN MOISIO: Puistot olivat meille tuttuja, sillä olemme molemmat retkeilleet koko ikämme.

Tämä oli ensimmäinen kerta, kun kansallispuistoihin suunniteltiin arkkitehtonisia kokonaisuuksia.

Suunnittelun reunaehdot olivat skaalautuvuus, modulaarisuus, kohtuuhintaisuus ja muunneltavuus.

Suunnittelimme kaksi mallistokokonaisuutta, toisen saaristoon ja toiseen metsään. Metsäympäristön piirumallit on tehty hirsirakentamisesta inspiroituneella tekniikalla, jossa nurkkia ei salvota, vaan piirut ladotaan päällekkäin. Metsän ristikkomalleissa rakenteet kootaan työpajavalmisteisista ristikoista.

Saaristoon tarkoitetuissa malleissa on saaristolaisarkkitehtuurin pohjautuva muotoidea. Lisäksi

suunnittelimme pari näyttävämpää rakennelmaa, ympäri käännettyä venettä ja vanhaa majakkaa mukailevat katokset.

MH: Saaristomoduulimallisto onnistui mielestämme erityisen hyvin. Siinä vain muutamalla elementillä voi tehdä loputtoman määrän erilaisia rakennelmia.

Yksi suunnittelua vahvasti ohjannut tekijä oli se, että kaikkien materiaalien piti olla niin sanotusti hylly- ja metritavaraa, jotta osat voidaan tehdä vaniloiden verstaissa ympäri Suomea. Osista haluttiin helposti valmistettavia ja käyttötarkoituksin ajoi siihen, että kaiken piti olla yksinkertaista.

MM: Saimme Metsähallituksen tekemään linjauksen, että taukopaikkojen rakennelmissa ei enää käytetä painekyllästettyä puuta, joka purettaessa luokitellaan ongelmajätteeksi. Esimerkiksi alapohjarakenteet tehdään niin järeästä puusta, että ne kestävät yhtä monta vuotta kuin painekyllästetty puukin.

Molempiin mallistoihin suunniteltiin katokset, laavut sekä huussit. Kaikkien rakenteiden piti olla skaalautuvia ja muunneltavia, joten työtä riitti. Lisäksi suunnittelimme kalusteita, nuotiopaikkoja ja jopa ilmoitustauluja.

Olen itse aina ollut mallistoja vastaan. Teen uniikkia ja paikasta lähtevää suunnittelua, joten minulle oli aika isokin taistelu alkaa suunnitella jotain universaalia, joka sopisi kaikille. Työ opetti

sen, että mallistoa suunnitellessa pitää eläytyä moneen paikkaan.

MH: Viime vuosina uusitut taukopaikat on tehty ennen kaikkea huoltoa ajatellen. Niistä on puuttunut innovatiivisuus, eikä ympäröivää maisemaa ole useinkaan huomioitu rakennelmien sijoittelussa. Uudessa mallistossa on mukana sanalliset ja kuvalliset ohjeet siitä, kuinka taukopaikat tulisi järjestää ja rakennukset asemoida.

Metsähallitus teki taukopaikkojen kävijöistä hankesuunnitteluvaiheessa käyttäjäprofiilit, joita käytettiin apuna suunnittelussa. Kävijöitä on nykyään hyvin monenlaisia ja heidän retkeilytaitonsa monen tasoisia, sillä korona-ajan myötä etenkin päiväretkeilystä tuli todella suosittua. Uusilla laavuilla on mahdollista edelleen myös yöpyä.

MM: Suomalainen retkeily ansaitsee hyvää, käyttökelpoista ja kaunista arkkitehtuuria. Sel-laista, jonka suunnittelussa on huomioitu kävijät eikä vain huoltohenkilökunta. Kaikki malliston rakenteet on lähtökohtaisesti tehty esteettömiksi.

Moisiolla on tällä hetkellä työn alla pientalojen suunnittelua sekä tutkimus- ja opetustehtäviä Tampereen yliopistolla. Humppi suunnittelee parhaillaan asuntoja, toimitiloja ja ”rantasaunaa ilman saunaa”. ●

EWONA
FOR PERFECT INDOOR CLIMATES

LUO
TÄYDELLINEN
SISÄILMASTO

YHTEISTYÖSSÄ
ALLERGIA-, IHO- JA
ASTMALIITON KANSSA

M1

TEHTY
SUOMESSA

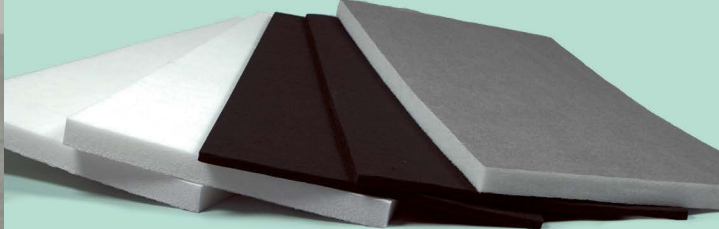
CE

EWONA ACUSTICA- ARUSTIIKKALEVYT HUONETILOJEN ARUSTOINTIIN

Ewona-Acustica -akustiikkalevyt on ekologinen valinta kaikkien huonetiilojen akustointiin. Tuotteet valmistetaan kierrätetyistä polyesterikuiduista ja elinkaarensa lopussa ne voidaan kierrättää 100% uudelleen tekstiilikierätykseen.

Akustiikkalevyt eivät sido kosteutta eivätkä pölyä. Tämän ansiosta ne soveltuvat erityisen hyvin päiväkoteihin, kouluihin, sairaaloihin, uimahalleihin, jäähalleihin ja jopa katettuihin ulkotiloihin.

Tuotteemme ovat iskunkestäviä (luokka 1A, EN 13964). Niitä voidaan käyttää kiinnityspintana. Akustiikkalevyjen pintaan voidaan tulostaa mitä tahansa grafiikkaa tai kuvia.

020 790 2740 | info@ewona.fi | www.ewona.fi

Seuraa meitä myös somessa:

Puutarhat osana yhteiskuntaa

Arkkitehtuuri- ja Designmuseoiden kahteen rakennukseen levittäytyvä yhteisnäyttely rönсыää puutarhahistoriasta ympäristömuokkauksen uusimpiin innovaatioihin. Vaikka puutarhojen keskiössä ovat kasvit, on ne lähtökohtaisesti suunniteltu ihmisten toiveita, tarpeita ja unelmia varten.

Teksti ELKA LUPUNEN

ALEXANDRA DAISY GINSBERG

Alexandra Daisy Ginsbergin teos Digital Rendering of Pollinator Pathmaker on algoritmi-pohjainen suunnittelu-työkalu, joka luo ohjeet pölyttäjäystävällisen dynaamisen perennais-tutuksen perustamiseen.

Arkkitehtuurimuseon ja Designmuseon ensimmäisen yhteisnäyttely keskittyy ihmisen ja puutarhan väliseen suhteeseen ennen, nyt ja tulevaisuudessa.

Kansainvälisen kiertonäyttelyn taustalla ovat Vitra Design Museo, Wüstenrot Foundation ja Nieuwe Instituut. Kahteen rakennukseen levittäytyvä näyttely rönсыää puutarhoihin liittyviä näkökulmia ja tarkastelutasoja puutarhahistoriasta ympäristömuokkauksen uusimpiin innovaatioihin ja kukkakuvioiduista kahvikupeista muovisiin vesiletkujen suuttimiin.

Arkkitehtuurimuseossa keskitytään projekti- ja tekijäesittelyihin ja Designmuseoon on koottu katsauksia historiaan, lyhyitä projektiesittelyitä sekä puutarhan hoitoon liittyviä esineitä.

Designmuseon puolella näyttely tasapainoilee hienoisen fragmentaarisuuden

ja yllättävien yhdistelmien välillä muodostaen moneen suuntaan kurkottelevan kokonaisuuden. Hämmäntävintä oli katsella ensin valokuvia sota-alueiden ja pakolaisleirien puutarhoista ja siirtyä sitten tarkastelemaan mainosta ensimmäisestä automaattisesta ruohonleikkurista. Toisaalta se kuvaa hyvin puutarhoihin liitettyjä moninaisia tavoitteita. Puutarha on tapa luoda toivoa paremmasta, mutta yhtä lailla puutarhanhoito on työlästä ylläpitoa vaativan ruohomaton kurinalaista vaalimista.

Puutarhat edustavat sekä vehreää paratiisia että keinoa koulua villi luonto ihmiselle sopivaan muotoon. Vaikka puutarhojen keskiössä ovatkin kasvit, ovat puutarhat lähtökohtaisesti suunniteltu ihmisten toiveita, tarpeita ja unelmia varten.

Näyttelyssä ehdotetaan kohteellamaan kaikkea ympäristöä kuten puutarhaa, viljellen ja hoitaen. Esillä on uusia ja perinteisiä tapoja kehittää ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta. Monet projekteista perustuvat luontopohjaisiin ratkaisuihin. Puutarhat voivat parhaimmillaan olla ekologisia keitaita, mutta ihmisten muokkaamat viheralueet eivät riitä ainoiksi suojapaikoiksi muille lajeille. Luonnon näkeminen puutarhan lailla hoivaa vaativana kohteena ei myöskään ole ekologisen tasapainon kannalta välttämättä vain hyvä asia.

VOIKUKAN UNELMAKAUPUNKI

Näyttelyn nimi visioi tulevaisuuden suunnittelun tapahtuvan yhdessä *luonnon kanssa*, mutta suunnittelua

voisi tehdä myös *luonnon ehdoilla*. Esimerkiksi taiteilija **Alexandra Daisy Ginsbergin** kohderyhmään kuuluvat pölyttäjähönteiset. Hänen teoksensa *Pollinator Pathmaker* on algoritmipohjainen suunnittelutyökalu, joka antaa käytännönläheiset ohjeet pölyttäjävälisen dynaamisen perennaistutuksen perustamiseen. Nopean testauksen perusteella generoitu suunnitelma vaihtaa varsin toteutuskelpoiselta, vaikka lajisto soveltuukin paremmin Suomea lauhkeammille alueille.

Pölyttäjiä huomioidaan puutarhasuunnitelmissa jo melko hyvin, mutta kasvit nähdään tavallisesti vain viheralueiden rakennuspalikoina. Maisema-arkkitehti **Céline Baumann** on pohtinut kasvien roolia osana ihmisten yhteiskuntaa. Hänen teoksensa kasvien parlamentista kuvaa kasvien osallistumista heitä koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi esitellään erilaisia kasvien ja muiden luonnonelementtien oikeuksia puolustavia todellisia hankkeita.

Ajatus kasvien itseisarvosta ei ole uusi, mutta sitäkin ajankohtaisempi lajikadon kaltaisten kriisien keskellä. Voisiko puutarhasuunnittelun näkökulmaa muuttaa kasvien hyödyntämisestä niiden tarpeiden parempaan huomioimiseen? Millainen olisi vaikka omenapuulle suunniteltu puutarha? Tai voikukan unelmakaupunki?

LUVATTA MAASSA

Arkkitehtuurimuseon puolella taiteilijaduo **Kalle Hamm** ja **Dzamil Kama-ger** pohtivat suhtautumista erityisesti muualta tulleisiin kasveihin. He ovat koonneet teemapuutarhoja, joiden kasvit ovat esimerkiksi luvatta maahan tulleita paperittomia, haitalliseksi vieraslajeiksi julistettuja tai muinais- ja uudistulokaisiin kuuluvia siirtolaisia. Kasvitkaan eivät ole neutraaleja kulkijoita, vaan järjestystä pidetään yllä luokittelemalla lailliset ja laittomat kasvit.

Elokvantekijä **Derek Jarmanin** puutarhan lähtökohtana on paikallisuus. Jarman loi karulla merenrannalla sijaitsevan mökkinsä ympärille veistospuutarhan paikallisista, karuihin oloihin sopeutuneista kasveista ja rannalta löytyvistä materiaaleista. Jarmanin puutarhaa esitellään sekä arkkitehtuuri- että designmuseossa, mutta antoisampaa olisi tutustua esittelyyn ja lyhytelokuvaan vaihtamatta välillä rakennusta.

Puutarha-aiheisessa näyttelyssä on tietysti esillä myös kasvillisuussuunnittelusta tunnettu **Piet Oudolf**. Hän esittelee

STUDIO CÉLINE BAUMANN

ANNI KOPONEN

Yh. Maisema-arkkitehti Céline Baumannin teoksessa Parliament of Plants kasvit ovat osa yhteiskuntaa ja osallistuvat päätöksentekoon.

Alh. Yhteisnäyttely levittäytyy Arkkitehtuuri- ja Designmuseoiden kahteen rakennukseen.

monilajisen istutuksen työstämistä värikoodatusta luonnoksesta valmiiksi suunnitelmaksi, jonka lähtökohtina ovat kasvien värit, muodot ja kukinta-ajat. Suomalaisista maisema-arkkitehdeista nostetaan esille **Leena Iisakkila** ja **Maj-Lis Rosenbröjer**. Näkökulma on erityisesti lähioiden ja luonnonläheisten asuinympäristöjen suunnittelussa.

Näyttelyssä on monia kiinnostavia yksityiskohtia ja kokonaisuudessaan katsaus puutarhoihin on varsin kattava. Kuitenkin jos teemana on puutarhojen tulevaisuuden visiot, olisin kaivannut hieman radikaalimpia näkökulmia ja uusia ideoita suhtautumisessa puutarhoihin ja yhteiseloön muiden lajien kanssa. Esimerkiksi *Full Grownin* kokeilut kasvattaa puita tuolin muotoisiksi on ideana kiinnostava, mutta se ei varsinaisesti muuta käsitystä ihmisen pyrkimyksestä hallita luonnon prosesseja.

Yksittäisistä kokeellisista projekteista voi muodostua yllättäviäkin yhdistelmiä, joista kasvaa tulevaisuuden puutarhakäsityksen suuntaviivoja. ●

Kirjoittaja on maisema-arkkitehti.

”

Puutarhat edustavat sekä vihreää paratiisia että keinoa koulia villi luonto ihmiselle sopivaan muotoon.

Vitra Design Museumin, Wüstenrot Foundationin ja Nieuwe Instituutin yhteisnäyttely esillä Arkkitehtuurimuseossa ja Designmuseossa 31.3.2024 asti.

Pääosassa ihminen

Elina Brotheruksen arkkitehtuurivalokuvat Jyväskylän Aalto2-museossa kertovat tarinoita Aaltojen rakennuksista, mutta pääosassa niissä on ihminen.

Teksti MINNAMARIA KOSKELA

”Etsin, teen, löydän – ja otan kuvia. En puutu tilaan, mutta ihmisen läsnäolo herättää sen.” Näin **Elina Brotherus** (s. 1972) kuvailee työtään *Tila*-näyttelyn lehdistötiedotteessa.

Suomen kansainvälisesti tunnetuimpien valokuvataiteilijoiden joukkoon kuuluva Brotherus kiinnostui arkkitehtuurista vuonna 2015, jolloin hän pääsi näyttelynsä yhteydessä tutustumaan **Alvar** ja **Elissa Aallon** suunnittelemaan Maison Louis Carréen Pariisiin lähellä. Siitä lähtien hän on kuvannut arkkitehtuuria niin Suomessa kuin ulkomailla.

Brotheruksen Aaltojen arkkitehtuuria esittelevä *Tila*-näyttely avattiin loka-kuun lopussa Aalto2-museokeskuksessa Jyväskylässä. Vuosina 2019–2022 kuvatut teokset ovat nyt ensimmäistä kertaa esillä. On hienoa, että tämä tapahtuu Jyväskylässä, Alvar Aallon nuoruuden kaupungissa ja nimikkomuseossa.

Esillä on valokuvia kolmesta Alvar Aallon ja tämän kahden puolison, **Aino Marsio-Aallon** ja Elissa Aallon

suunnittelemasta rakennuksesta: Riihitien kodista Helsingissä, Paimion parantolasta ja Muuratsalon koetalosta Jyväskylässä. Brotherus kutsuu rakennuksia kodeiksi, vaikka yksi niistä on tuberkuloosiparantola. Aikana, jolloin tuberkuloosilääkettä ei ollut vielä ollut keksitty, potilaat viettivät pitkiäkin aikoja parantolassa.

Brotheruksen mukaan jokaisella rakennuksella on sille erityinen ominaisuus, ydinolemus tai sielu. Sen hän haluaa kuvissaan tuoda esille. Riihitiellä se liittyy asumiseen ja työskentelyyn, siihen että kyseessä on ollut arkkitehtien itselleen suunnittelema talo. Paimion parantolassa ytimessä on ”pienen ihmisen”, potilaan kokemus. Koetalossakin keskeistä on asuminen ja työskentely. Kuvissa olevat ihmiset eivät ole historiallisia henkilöitä, alvareita, ainoja tai elissoja, vaan ihmisiä, joille katsoja saa itse keksiä tarinan.

Brotheruksen kuvat eroavat perinteisistä arkkitehtuurivalokuvista, sillä

”

Kuvissa olevat ihmiset eivät ole historiallisia henkilöitä, alvareita, ainoja tai elissoja, vaan ihmisiä, joille katsoja saa itse keksiä tarinan.

Vas. Elina Brotheruksen arkkitehtuurivalokuvien keskiöön nousee ihmisen ja tilan, erityisesti asukkaan ja kodin välinen suhde.

Oik. Elina Brotheruksen valokuvateos Ikkuna (2019) on kuvattu Muuratsalon koetalossa. Ikkunasta heijastuu Päijänne.

hänen kuvissaan pääosassa on ihminen. Ihmisen ja tilan, erityisesti asukkaan ja kodin välinen suhde kiehtoo häntä. Brotheruksen mukaan ihmishahmo kuvassa auttaa katsojaa samaistumaan tilakokemukseen. Sen myötä myös mittasuhteita on helpompi hahmottaa. Uutta Brotheruksen arkkitehtuurikuvissa on myös se, että arkisten puuhien, kuten kukkien kastelun, appelsiinin kuorimisen ja pihalakaisun myötä katsoja näkee arkkitehtuuriklassikot uudella tapaa, osana arkea, jota asukkaat ovat niissä eläneet.

Uransa alussa Brotherus tuli tunnetuksi omaelämäkerrallisista teoksistaan. Myöhemmin hän on käynyt teoksissaan vuoropuhelua taidehistorian, kuvataiteen ja maiseman kanssa. Elementtejä, jotka toistuvat Brotheruksen teoksissa, ovat ihmishahmot, erilaiset heijastukset, varjot ja värisommitelmat. Paimion parantolan talvinen ulkokuva *Parantola* (2019) konkretisoi Brotheruksen ajatuksen siitä, että ihmishahmo arkkitehtuurikuvissa auttaa katsojaa hahmottamaan rakennusten ja tilojen mittakaavaa.

Heijastukset ja varjot tulevat erityisen hienosti esiin Muuratsalon koetalon kuvissa. Ulkokuvissa, kuten teoksessa *Ikkuna* (2019), sininen taivas, kimmeltävä Päijänne ja vihreät puut heijastuvat hienosti pation ikkunasta. Monissa teoksissa Brotherus leikittelee mise en abyme eli kuva kuvassa -teknikalla. Hienona esimerkkinä tästä on *Elissan makuuhuone* (2019), jossa nainen istuu tuolissa selkään katsojaan päin ja hänen peilikuvansa heijastuu kahdesta peilistä. Värisommitelmista herkullisin on Riihitiellä kuvattu *Kukkia kastelemassa* (2020).

Näyttelyssä on esillä yhteensä kolmekymmentä teosta. Valokuvien ohella mukana on Maison Louis Carréa esittelevä videoteos. Näyttelyarkkitehtuuri ja teosriipustus on hienosti ja oivaltavasti toteutettu. Seinät on maalattu kuhunkin teemaan ja rakennukseen sopivilla värisävyillä, ja ne nostavat valokuvat hienosti esiin taustoistaan. Paimion parantolan potilashuoneen apupöytien käyttäminen parantolaa esittävien kuvien

telineinä on hauska idea! Muuratsalon koetalosta tuodut huonekalut ja esineet vahvistavat tilakokemusta. Näyttelyn on kuratoinut ja tuottanut Alvar Aalto -museo ja näyttelyarkkitehtuurista vastaa arkkitehti, Alvar Aalto -säätiön toimitusjohtaja **Tommi Lindh**. ●

Elina Brotherus – Tila 27.10.2023–4.2.2024
Aalto2-museokeskus, Jyväskylä. Näyttely on osa kokonaisuutta Tila – Aika – Liike, joka on samaan aikaan esillä myös Jyväskylän taide-museossa ja Galleria Ratamossa.

Se toinen Aalto

Kotkan kaupunginteatterin Aino A. kartoittaa naistaiteilijan ahdasta paikkaa miesten hallitsemassa maailmassa.

Teksti ULLA ENGMAN

NIKLAS RIIHELÄ / KOTKAN KAUPUNGINTEATTERI

Kotkan kaupunginteatterin Aino A. -esityksessä nuori Aino (Miia Maaranen) puurtaa piirustuksia kokoon, kun herrat neuvottelevat ja naukkailevat.

Kotkan kaupunginteatterissa sai tänä syksynä ensi-iltansa **Aino Aallon** vaiheista innoittunut draama *Aino A.* Näytelmän on ohjannut **Sini Pesonen** ja käsikirjoittanut **Kati Kaartinen**. Teos pohjautuu **Jari Järvelän** samannimiseen biofiktiiviseen romaaniin.

Kirjan poleemisimmat heitot nähdään myös näyttämöllä. Entä jos Villa Mairean ja kolmijalkaisen jakkaran suunnittelikin Aino? Entä jos juhlistu puoliso **Alvar** olikin pelkkä pelle ja pelimies, ja luova nero olikin vaatimaton Aino?

Teos haarukoi Aino Aallon elämää arkitekhtiopintojen alusta kuolemaan saakka ja vähän ylikin. Kohtaukset käyvät läpi niin avioliiton, Artekin perustamisen, sodat kuin päähenkilön sairaudenkin sekä valtavan määrän työtä. Näytelmän alussa katsojaa hieman hirvittää. Miten jännite säilyy, kun kahdessa ja puolessa tunnissa käsitellään reilut kolmekymmentä vuotta? Miten tässä pysyy edes kärryillä?

AINO HOITAA

Aino A. taklaa ongelman nimihenkilön suoraan yleisölle osoitetulla puheella.

Miia Maarasen esittämä Aino luot-saa katsojat mukaan ajassa ja paikassa vaihtuvien kohtausten läpi. Ratkaisu on paitsi yleisöä palveleva, tietenkin ennen kaikkea sisällöllinen. Tilan ja puheajan saa nimenomaan Aino.

Rakenne elämänvalintojaan kommentoine minäpuhujineen on tuttu paitsi Järvelän romaanista, myös käsikirjoittaja Kaartisen *Armi Aavikko – siinä välissä olin elossa* -kuunnelmasarjasta. Myös teosten teemat ovat osittain samoja. Naistaiteilijan ahdasta paikkaa miesten hallitsemassa maailmassa tässäkin kar-toitetaan.

Ainon ja Alvarin hahmot asettuvat lavalla toistuvasti vastakkain, eikä vertailu ole herralle eduksi. Aino on syvällinen ja herkkä, Alvar pinnallinen vekkuli, joka tietenkin korjaa kaiken glorian. Laajat monologit ja Aino-hahmon mielenliikkeitä tulkitsevan musiikin käyttö korostavat Ainon viihtymistä abstaktissa ajattelun ja taiteen maailmassa. **Kalle Kurikkalan** esittämä Alvar taas on pöydillä tanssiva, fyysinen hahmo.

Persoonarojen lisäksi pariskunnan

”

Alvarilla on varaa olla hurmaava ja huoleton, kun Aino hoitaa ikävien toimistorutiinien lisäksi myös haisevan vauvan.

suhteet pohjaavat aikansa maailmanjärjestykseen. Alvarilla on varaa olla hurmaava ja huoleton, kun Aino hoitaa ikävien toimistorutiinien lisäksi myös haisevan vauvan. *Aino A.* ei kuitenkaan ole missään nimessä parisuhdedraama. Avioliitto on siinä pikemminkin yksi olosuhteista, joissa päähenkilö elää, kuin tarkastelun varsinainen kohde.

NAISTEN VERKOSTO

Näytelmä punoo esiin Ainoa ympäröivän naisten verkoston. Kun Aino esitetään pohdiskelevana, alusta asti

arkkitehtuurin vakavasti ja kiihkeästi ottavana, opiskelukaverit Aili-Salli (**Marika Huomolin**) ja Elli (**Mirka Mylläri**) edustavat erilaisia tapoja suhtautua uraan. Aili-Salli luottaa suhteisiin ja Elli katoaa, ainakin tilapäisesti, naimisiin.

Maire Gullichsen esitetään itsevarmana perijättärenä, joka tekee mitä ja kenen kanssa haluaa. Mairen kanssa Ainolle on kirjoitettu näytelmän sanoman kannalta keskeinen, sisarellisen jakamisen hetki. Maire pyytää Ainoa suunnittelemaan oman talonsa, tunnistaa Ainon lahjakkuuden ja sanoo sen ääneen.

Näyttämöllä jatkuvasti liikkuva koti-apulainen Anni (**Lise Holmberg**) tuo esiin, että Aaltojen arkkitehtuuriyö ei olisi ollut mahdollista ilman näkymätöntä hoivatyötä.

Teatterissa on mahdollista irrottautua realismista. Niinpä tosielämän kohtaamisten lisäksi tärkeä naiselokuva päähenkilölle on myös **Wivi Lönn**, jonka kanssa hän keskusteleo unissaan. **Anne Niilolan** karsimaattisesta Lönnistä muodostuu Ainolle mentorihahmo, joka opastaa paitsi työn myös rakkauden suhteen.

Lucie Kurupatovàn lavastus Artek-kalusteineen ja pystyrimasermeineen on pelkistetty. Lavastuksen keskeisin elementti ovat liukuovet. Ne viittaavat toisaalta Aaltojen Riihitien talon ateljeen ja arkihuoneen välisiin liukuoviin eli symbolitasolla työn ja kodin jatkuvaan limitymiseen. Sen lisäksi ne edustavat rajaa miesten ja naisten välillä, kun nuori Aino puurtaa piirustuksia kokoon ja samaan aikaan herrat neuvottelevat ja naukkailevat ovien toisella puolella.

Useimmat katsojista tietävät, kuinka Aino Aallon elämä päättyi. Hän menehtyi viisikymmppisenä, ja leskipuoliso Alvar jäi jatkamaan yhteistä työtä, pian uuden puolison kanssa. Mutta kun viimeisessä näyttämökuvassa joku lyhyistyy paimiontuolin päälle, katsoja ei olisi välttämättä arvannut etukäteen, kuka. Etuala pimenee ja valot kohdistuvat taustalla seisoneisiin. ●

Aino A. Kotkan kaupunginteatterissa
23.3.2024 asti.

Ohjaus Sini Pesonen, käsikirjoitus Kati Kaartinen Jari Järvelän romaanin pohjalta, lavastus Lucie Kurupatová, musiikki Jouni Bäckström, puvut Anne Hannula, valot Ada Halonen, videot Thomas Freundlich, äänet Kaj Gynther. Lavalla Miia Maaranen, Kalle Kurikkala, Marika Huomolin, Mirka Mylläri, Anne Niilola, Lise Holmberg, Osku Haavisto, Kari Kukkonen ja Antti Leskinen.

Kirjat

Murolen ajattelu blogeista kirjaksi

Blogikirjoituksista koottu kirja kertoo professori Pentti Murolen ammatillisesta ajattelusta ja sen kehittymisestä työuran jälkeen.

Professori, DI **Pentti Murole** (1934–2021) jatkoi aktiivisen liikennesuunnittelijan työuransa jälkeen osallistumista alan keskusteluun blogikirjoituksilla, joita vuosina 2012–2021 syntyi lähes seitsemäsataa.

Nyt noin viidennes niistä eli 170 kirjoitusta on julkaistu **Auri Häkkisen** toimittamassa kirjassa *Entäs jos? Professori Pentti Murolen blogipohdintoja 2012–2021*. Laajan aineiston analysoinnissa ja julkaistujen kirjoitusten valitsemisessa Häkkisellä on ollut apunaan työryhmä, johon ovat kuuluneet taidegraafikko **Liisa Ilveskorpi**, arkkitehti **Jussi Murole** ja DI **Matti Lahdenranta**. **Timo Setälän** laatima ulkoasu sopivasti ripoteltuine kuvineen houkuttelee perehtymään sisältöön aihepiireittäin.

Pareto-periaatetta 20/80 soveltaen voi todeta, että tässäkin ilmiössä kaksikymmentä prosenttia – hyvin valituista – kirjoituksista selittää suurimman osan kokonaisuudesta eli Murolen ammatillisesta ajattelusta ja sen kehittymisestä aktiivisen työuran jälkeen.

Murolella on alallamme merkittävä historia, joka on kirjassa hyvin kuvattu. Hän perusti vuonna 1970 Liikennetekniikka Oy:n, jonka seuraajan LT-Konsultit hän vuonna 2001 myi brittiläiselle suunnittelu- ja konsulttiyhtiö WSP:lle ja jatkoi yrityksessä (nykyisin WSP Finland) konsulttina.

Merkittävä osa tänäänkin toimivista kaupunkisuunnittelijoista ja alan vastuullisista on vuosien mittaan oppinut ”Penan akatemiassa” eli ollut LT:lla töissä. Murole sai elinaikanaan lukuisia kunnianosoituksia, muun muassa Safa-ansiomerkin. Vuonna 1999 hänelle myönnettiin professorin arvonimi.

Auri Häkkisen mukaan blogien kirjoittelu alkoi eläkkeelle jäämistä seuranneesta kriisistä, kun Murole alkoi pohtia, kuka hän on ja mistä hänet muistetaan. Tähän viittaa myös kirjan nimi *Entäs jos?*. Aina piti tutkia, selvittää ja katsoa tulevaisuuteen.

Kirjaan valitut tekstit on ryhmitelty seitsemään lukuun. Arkkitehtuutisten lukijoiden kannalta niistä ehkä kiinnostavin on viimeinen, noin 80-sivuisen luku ”Kaupunkisuunnittelu – vaikeaa ja helppoa”. Siinä tulevat hyvin esiin Murolen kriittinen ajattelu ja sen kehittyminen.

Viimeiseksi jääneessä kirjoituksessaan joulukuussa 2021 Murole toteaa: ”Onnistuminen [kaupunkisuunnittelussa] ei ole yhden tai kahden ihmisen työtä. Tarvitaan joukkue.” Tämän allekirjoitan vilpittömästi.

TUOMO SIRKIÄ

Entäs jos? Professori Pentti Murolen blogipohdintoja 2012–2021. Toim. Auri Häkkinen. Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL 2023.

Teoksen digiversion voi ladata osoitteesta ril.fi/kirjakauppa.

Sidoksia uuden ja vanhan välille

Ylöjärven keskustan ideakilpailun on voittanut Sami Vikströmin ehdotus Sidokset. Kilpailussa visioitiin keskustaan täydennysrakentamista sekä ratkaisuja liikenteen, jalankulkuympäristön ja korttelipuistojen kehittämiseen.

Teksti ANNI VARIS

Ylöjärven keskustan suunnittelusta järjestetyn ideakilpailun on voittanut ehdotus Sidokset, jonka teki **Sami Vikström** työryhmineen Arkkitehtitoimisto Sami Vikströmistä ja Ark-house arkkitehteista.

Ylöjärven kaupungin järjestämän kilpailun tarkoituksena oli visioida keskustaan täydennysrakentamisen ja kaupunkirakenteen kehittämisen ratkaisuja. Kilpailussa kaivattiin ideoita uusien asuin-, liike- ja palvelukiinteistöjen sekä liikenteen, jalankulkuympäristön ja korttelipuistojen kehittämiseen. Lisäksi tuli suunnitella uusi monitoimitalo.

Kilpailualue jakautui kolmeen luonteeltaan erilaiseen alueeseen: Leijapuistoon, kaupungintalon lähi-alueeseen ja pääradan varteen.

Tuomariston mukaan Sidokset oli idearikas ja kaupunkikuvaltaan korkeatasoinen ehdotus.

Arvostelupöytäkirjassa todetaan työn vahvuudeksi eri alueiden luonteita vahvistava täydennysrakentaminen. Työssä on runsaasti puurakentamista ja moni-ilmeisiä julkisia kaupunkitiloja sekä arkkitehtuuriltaan näyttävä monitoimitalo. Leijapuiston alueelle on suunniteltu polveileva suorkortteli.

”Kilpailu oli kiinnostava ja haastava, koska se sisälsi kolme erillistä ja rakennuskannaltaan toisistaan poikkeavaa aluetta, joihin sopiva täydennysrakentamisen määrä oli hyvin vapaasti itse harkittavissa. Ehdotuksemme nimi Sidokset kuvaa sitä, kuinka osa-alueet voisivat toimia kytköskappaleina ympäröiville kaupunginosille”, Sami Vikström sanoo.

”Ylöjärven keskusta on perinteisesti pienimittakaavaista, mutta viime aikoina keskusta-alueelle on toteutettu selvästi massiivisempaa rakentamista. Pyrimme tekemään väliskaaloja uuden ja vanhan välille.”

HUOKOISTA KAUPUNKITILAA

Suunnittelua inspiroi Ylöjärven vihreä ja kulttuurihistoriallisesti arvokas ympäristö, Vikström kertoo. Kaupungin keskustasta löytyy esimerkiksi 1850-luvulta peräisin oleva kirkko.

Keskeinen ratkaistava kysymys oli Vikströmin mukaan uuden monitoimitalon sijoittaminen yhdelle alueelle. Voittaneessa ehdotuksessa monitoimitalo

tulee kaupungintalon eteläreunaan, missä se avautuu aukion, Kuruntien, urheilukentän sekä järven suuntaan.

”Kaikkien osa-alueiden suunnittelua yhdisti tavoite ’huokoisesta’ kaupunkitilasta. Halusimme, että täydennysrakentamisen alueella uusi tilarakenne tukisi sosiaalista kestävyyttä ja luonnon monimuotoisuutta. Uudisrakentamisen avulla voitaisiin luoda pieniä kohtaamisen tiloja kuten aukioita ja puistikkoja”, Vikström sanoo.

Toisen palkinnon saivat Oopea Office for Peripheral Architecture ja Tmi Otto Samuli Heinonen työllään *Kitara, taivas ja tähdet* ja kolmannen palkinnon **Mikko Siltanen, Elina Ahdeoja ja Mika Saarikangas** ehdotuksellaan *Kolmisointu*.

Kilpailun voittajaehdotus Sidokset. Vasemmalla ilmakuva ja alla kuva monitoimitalosta, jonka suunnittelu oli osa keskustan ideakilpailua.

TILAA IDEOINNILLE

Tuomaristo oli tyytyväinen ideakilpailun antiin ja ehdotusten laatuun, kaupungin tiedotteessa todetaan. Kilpailutöissä oli tarkasteltu osa-alueiden kehittämisen mahdollisuuksia erittäin monipuolisesti.

Kolme osa-aluetta toivat kilpailuun myös haastetta, sanoo Safa-tuomari **Kristina Karlsson**. Toisena Safa-tuomarina toimi **Osma Lindroos**.

”Osa-alueet olivat luonteeltaan hyvin erilaisia ja kilpailijoilta edellytettiin huolellista perehtymistä kaikkiin. Tavallaan siinä oli kolme pientä kilpailua nivottu yhteen”, Karlsson kuvailee.

Eryistä kilpailussa oli myös se, että rakentaminen tuli sovittaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön, joka on väljästi rakentunut.

”Kilpailun reunaehdot oli asetettu vapaasti, jolloin ideoinnille jäi tilaa, ja se näkyi myös ehdotuksissa. Yleisesti ottaen ehdotuksissa oli löydetty hyvin alueen mittakaava ja henki.”

Voittajaehdotuksessa oli Karlssonin mukaan huomioitu rakennusten sovittaminen ympäristöön todella hyvin. Joka osa-alueelle oli löydetty ympäristöä eheyttäviä ja kokoavia ratkaisuja.

”Lähiympäristö oli suunniteltu tässä työssä onnistuneesti. Esimerkiksi Leijapuiston alueella korttelirakenne nivoo hienosti yhteen Leijan kirjaston, marktin alueen ja raitiovaunupysäkin. Lisäksi suunnitelma tuo alueelle uutta Ylöjärven identiteettiä vahvistavaa ilmettä.” ●

[Lisätietoja ja arvostelupöytäkirja löytyvät osoitteesta \[safa.fi/kilpailut\]\(https://safa.fi/kilpailut\).](#)

Ylöjärven keskustan yleinen ideakilpailu

- 1. palkinto** Sidokset / Arkkitehtitoimisto Sami Vikström, ARK-house arkkitehdit
- 2. palkinto** Kitara, taivas ja tähdet / OPEEA Office for Peripheral Architecture, tmi Otto Samuli Heinonen
- 3. palkinto** Kolmisointu / Mikko Siltanen, Elina Ahdeoja, Mika Saarikangas

Lunastukset

- Bullerby / Arkkitehdit Paddar Tossava
- The Neighborhood Junctions / Atelier Entropic sl, Espanja

Kunniamaininta

- Ylöjärvi 2030 / Arkkitehtityöhuone APRT

SAFA-tuomarit Kristina Karlsson, Osma Lindroos

Järjestäjä Ylöjärven kaupunki

KEVÄT 2024

SAFA kouluttaa

RIL-SAFA SUUNNITTELIJAN AJANKOHTAISPÄIVÄ

Rakentamislaki

8.2.2024, Helsinki (hybridi)

VASTAVALMISTUNEIDEN ILTAPÄIVÄ

6.3.2024 ip (webinaari)

jäsenpalvelut

RIL-SAFA-ATL-RIA-RKL Pääsuunnittelijakoulutus 26

1. jakso 12.-13.3.2024, Helsinki (hybridi)

2. jakso 9.-10.4.2024, Helsinki (hybridi)

3. jakso 23.-24.4.2024, Helsinki (hybridi)

4. jakso 21.-22.5.2024, Helsinki (hybridi)

5. jakso 13.-14.8.2024, Helsinki (hybridi)

RIL-SAFA-ATL-RIA-RKL Pääsuunnittelijakoulutus 26

tavanomaisessa vaativuusluokassa

1. jakso 12.-13.3.2024, Helsinki (hybridi)

3. jakso 23.-24.4.2024, Helsinki (hybridi)

PROFESSIONAL PRACTICE AFTERNOON

4.4.2024 ip (webinar in English)

jäsenpalvelut

RIL-SAFA KORJAUSRAKENTAMISEN

AJANKOHTAISPÄIVÄ

16.4.2024, Helsinki (hybridi)

PÄÄSUUNNITTELIJAN PÄTEVYYSENTTI

16.4.2024, Helsinki, Oulu ja Tampere

RIL-SAFA SUUNNITTELIJAN SOPIMUSPÄIVÄ

Rakentamislaki

14.5.2024, Helsinki (hybridi)

ARKKITEHTIPÄIVÄT 2024

17.-18.5.2024, Seinäjoki

RIL-SAFA SUUNNITTELIJAN AJANKOHTAISPÄIVÄ

Rakentamislaki

11.6.2024, Helsinki (hybridi)

LISÄTIETOJA

SAFAn verkkosivujen tapahtumakalenteri:

safa.fi/tapahtumat

Pia Selroos, erityisasiantuntija

pia.selroos@safa.fi

SAFA

Suomen Arkkitehtiiliitto

Kaarinan keskustan kilpailun voittivat Kangas & Vuorinen Arkkitehtien ehdotus Kaariz (vas.) sekä Liisa Heinosen ja Henri Jessen-Juhlerin ehdotus Korttelit ja kävelykatu.

Viihtyisä kaupunkikeskusta Kaarinaan

Kaarinan keskustan asema muuttuu maakunnan uusien väyläratkaisujen myötä. Kilpailussa ideoitiin kaupungille uutta, vetovoimaisempaa keskustaa.

Kaarinan keskustan yleisen ideakilpailun voitto jaettiin kahden ehdotuksen kesken, jotka molemmat saivat toisen palkinnon. Korkeimman palkintosijan jakoivat Kangas & Vuorinen Arkkitehtien ehdotus Kaariz sekä **Liisa Heinosen** ja **Henri Jessen-Juhlerin** ehdotus Korttelit ja kävelykatu.

Kaarinan kaupunki järjesti keskustan suunnittelusta kilpailun, sillä kaupungin länsipuolelle on suunnitteilla uusi ohikulkuväylä, jonne Turun suunnasta Paraisille ja saaristoon kulkeva liikenne tulee siirtymään Kaarinan läpi kulkevalta Uudenmaantieltä. Kaupunki haluaa turvata palveluiden säilymisen ja kehityksen lisäämällä keskustan vetovoimaa ja asukasmäärää. Kilpailutehtävänä oli visioida Kaarinan muutosta valtatievarsialueesta kaupungin keskustaksi.

Kilpailun toisen Safa-tuomarin **Aleksi Myyryläisen** mielestä keskustan lähtötilanne oli hankala. Kaupunkirakenne on jäänyt hajanaiseksi ja keskustaa hallitsevat suuret parkkialueet.

”Moni kisaaja oli kuitenkin nähnyt sen potentiaalin, ja keskeneräiseksi jäänyt ympäristö oli otettu positiivisena haasteena”, Myyryläinen sanoo.

Myyryläisen mukaan on tavanomaista, ettei tämänkaltaisessa monipuolisessa kilpailussa löydy yhtä kaiken ratkaisevaa suunnitelmaa, vaan paras lopputulos saadaan yhdistelemällä eri ideoita.

KÄVELY-YSTÄVÄLLISEMPI KESKUSTA

Kaariz-ehdotuksen toisen tekijän **Esa Kankaan** mielestä lähtökohta tarjosi monia lähestymismahdollisuuksia. Oman näkökulman löydyttyä ehdotus syntyi helposti.

Kankaan mukaan hänen ja **Johanna Vuorisen** tavoitteena oli muuttaa keskustaa nykyistä kävely-ystävällisemmäksi uuden jalankulkuväylän ja siihen kytkeytyvien erilaisten kaupunkitilojen avulla.

Korttelit ja kävelykatu -ehdotuksen tekijöiden **Liisa Heinosen** ja **Henri Jessen-Juhlerin** mukaan heidän työnsä tarkoituksena oli selkeyttää korttelirakennetta ja luoda Kaarina-talon edustan aukiosta keskustan sydän.

”Suunnitelmamme selkärankana on alueen lävistävä kävelykatu, jonka varrelle sijoittuu eri luonteisia julkisia ja puolijulkisia ulkotiloja”, Heinonen kertoo. ”Monimuotoisen puisto- ja aukiotilojen sarjan vuoksi kaikilla asukkailla on lyhyt matka viihtyisään ulko-oleskelupaikkaan.”

Molemmat jaetun toisen palkinnon saaneiden ehdotusten tekijöistä toivovat alueen kehittämisen jatkuvan hyvässä yhteistyössä kaupungin kanssa.

PIPSA PENTTINEN

Lisätietoja ja arvostelupöytäkirja löytyvät osoitteesta safa.fi/kilpailut.

Kaarinan keskustan yleinen ideakilpailu

Jaettu 2. palkinto Kaariz / Kangas & Vuorinen Arkkitehdit Oy
Jaettu 2. palkinto Korttelit ja kävelykatu / Liisa Heinonen, Henri Jessen-Juhler

Lunastukset

- Kasvun paikka / Sitowise Oy
- Luodot / Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisik
- Runoilijan löytöretki / Sweco Finland Oy
- Korttelit, pihat ja puut / Juha Riihelä

Kunniamaininnat

- Kaarina ja Camillo / Arkkitehtityöhuone APRT Oy
- Kirsikkapuisto / Hannu Normo, Pekka Normo
- Meanderi / Arkkitehtitoimisto AJAK Oy

Safa-tuomarit Hannu Huttunen, Aleksi Myyryläinen

Järjestäjä Kaarinan kaupunki

Pieni kilpailu paloportaista

Kotkan kaupungintalon poistumis- ja paloportaiden suunnittelusta järjestetty kilpailu osoittautui ”historialliselta ja filosofiselta ulottuvuudeltaan valtameren syvyiseksi”.

Kotkan kaupunki järjesti ideakilpailun kaupungintalon poistumis- ja paloportaiden suunnittelusta.

Kaupungintalo on rakennettu vuonna 1934, eikä sen paloturvallisuus ole nykypäivän vaatimusten mukainen. Kilpailijat saivat päättää, miten poistumistiet järjestellään ja sijoitetaanko ne rakennuksen sisä- vai ulkopuolelle. Kilpailuun saapui 63 ehdotusta.

Voittajaksi valittiin ehdotus Koskaan et muuttua saa, jonka ovat tehneet **Johan Lindfors, Marzia Amani ja Risto Piirainen** Arkkitehtitoimisto Kanttia 2:sta. Ensimmäisen palkinnon myöntämisen sijaan tuomaristo nimesi voittajan palkinnon toiseksi palkinnoksi, sillä korkeatasoisessa kilpailussa haluttiin myös lunastaa kaksi ehdotusta, joihin ei oltu palkintosummassa alun perin varauduttu.

Johan Lindfors, miten lähditte ratkaisemaan tehtävää?

”Parhaalta tuntuva lähtökohta oli, että poistumistiet pitää saada rakennusrungon sisäpuolelle. Jos näin tehdään, sillä on seurauksia rakennuksen sisätiloihin.

Päädyimme siihen, että porrasrempan yhteydessä voitaisiin ottaa kellarin vajaakäyttöiset tilat uuteen käyttöön. Se avaisi rakennuksen keskeneräisen näköiseksi jääneen pohjoissivun kaupunkiin

ja kaupunkilaisille. Ehdotimme kellariin pientä taidegalleriaa.

Kellarin muihin tiloihin siirrettiin ylemmistä kerroksista henkilökunnan tiloja, joten uusien portaiden viemä tila ei vähentänyt työpisteiden määrää, eikä rakennuksen käytettävyys siinä mielessä heikentynyt.

Kohtuullisen pienillä ja luontevilla muutoksilla saavutimme kaikki tavoitteet, jotka työlle asetimme. Paloturvallisuus parani, esteettömyysasiat ratkaistiin, toimme työhön oman historiallisen kerrostumamme, eikä rakennuksen arvokas ilme mennyt pilalle.”

Millaista oli tehdä tällaista, aika epätyypillistä kilpailua?

”Hyvin erilaista! Mutta hyvällä tavalla. Näennäisen rajattu ja yksinkertainen tehtävä paljastui pienellä perehtymisellä erinomaisten kiinnostavaksi ja historialliselta ja filosofiselta ulottuvuudeltaan valtameren syvyiseksi. Päällimmäiseksi tunteeksi jäi voiton jälkeinen ilo siitä, että korostetun empaattinen lähestymistapa suunnittelu-tehtävään kantoi hedelmää.”

PIPSA PENTTINEN

[Lisätietoja ja arvostelupöytäkirja löytyvät osoitteesta \[safa.fi/kilpailut\]\(http://safa.fi/kilpailut\).](#)

Kotkan kaupungintalo 2.0

Voittaja Koskaan et muuttua saa / Arkkitehtitoimisto Kanttia 2 Oy
Jaettu 3. palkinto Aquila / UKI Arkkitehdit Oy
Jaettu 3. palkinto BRASS / Hannu Kiiskilä

Lunastukset

- Askeleet / Studio MPRA Arkkitehdit Oy
- Osa 2 / Sudar Oli Gunasekaran

Kunniamaininnat

- Harkko / Olli Pekka Jokela
- Monoliitti / Lindroos Architects Oy, Mori Meana Architecture

SAFA-tuomarit Merja Nieminen, Aino Niskanen

Järjestäjä Kotkan kaupunki

Kilpailun voittanut Koskaan et muuttua saa -ehdotus, jonka tekivät Johan Lindfors, Marzia Amani ja Risto Piirainen Arkkitehtitoimisto Kanttia 2:sta.

safa.fi/kilpailut

ARKKITEHTUURI- KILPAILUT

Yleiset kilpailut

4.9.2023 – **16.1.2024**
30.11.2023 – **8.3.2024**

Turun historian ja tulevaisuuden museo
Meri-Rastilan korttelitalo, 1. vaihe

Sisään jätetyt yleiset kilpailut

19.4.2023 – 24.11.2023

Lepuski 2.0: Leppävaaran keskus, 2. vaihe

Kutsukilpailut

22.9.2023 – **14.2.2024**
4.12.2023 – **1.3.2024**
2024

Nihdin asuinkorttelin 10672 tontit 3 & 4
Autotalokorttelin laajennus
Malmin uusi sairaala, 2. vaihe

Muut

2024

Riihimäen Jokipuiston aloituskortteli,
tontinluovutuskilpailu

Harkitsetko kilpailun järjestämistä?

Tutustu tilaajille suunnattuun verkkosivuun
osoitteessa arkkitehtuurikilpailut.fi

FROST

DENMARK

COMPLETING ARCHITECTURE

CARE COLLECTION

...

FROST CARE is a collection of care products that combines functionality and aesthetics in one. The collection is designed by Bønnelycke mdd and is part of the NOVA2 series. Selected products are available in the nine FROST finishes: Brushed Stainless, Polished Stainless, Brushed Copper, Polished Copper, Brushed Gold, Polished Gold, Brushed Black, Matt Black and Matt White.

BRUSHED
STAINLESS

POLISHED
STAINLESS

BRUSHED
COPPER

POLISHED
COPPER

BRUSHED
GOLD

POLISHED
GOLD

BRUSHED
BLACK

MATT
BLACK

MATT
WHITE

GET MORE INSPIRATION AT [FROSTDENMARK.COM](https://www.frostdenmark.com)

Yrjö Lindegrenin suunnittelema Sodankylän vanha paloasema on valmistunut vuonna 1953. Rakennus oli tiettävästi aikanaan maailman pohjoisin paloasema.

Sodankylä hävittää historiaansa

Sodankylässä on myönnetty purkulupa vanhalle paloasemalle, joka on osayleiskaavassa merkitty suojeltavaksi. Erikoista on, että rakennushistoriaselvitys tehtiin vasta purkupäätöksen jälkeen, kirjoittaa Kimmo Kuismanen.

Sodankylän vanha paloasema valmistui vuonna 1953 osana Yrjö Lindegrenin tekemää koko kirkonkylän keskustan miljö- ja kaavasuunnitelmaa. Paloasemaa on pidetty rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti niin arvokkaana, että voimassa olevassa Sodankylän osayleiskaavassa vuodelta 2014 se on merkitty suojelumerkinnällä sr-7, ”rakennuksen ominaispiirteet on säilytettävä [...]”.

Kunnan itse vuonna 1993 tekemässä asemakaavassa suojelumerkintää ei ole. Kolme vuotta yleiskaavan vahvistamisen jälkeen vuonna 2017 Sodankylän kunnan ympäristölautakunta myönsi yleiskaavan vastaisesti ja ilman rakennushistoriaselvitystä luvan vanhan paloaseman purkamiselle. Tänä syksynä kunnanhallitus ja valtuusto myönsivät rahat sen purkamiselle.

Sodankylän kunta on teettänyt paloasemasta rakennushistoriaselvityksen Noan-arkkitehtitoimistolla vuonna 2023. Rakennushistoriaselvityksen tekeminen tällaisesta kohteesta on välttämätöntä; tietenkin on aika erikoista, että selvitys on tehty vasta useita vuosia purkupäätösten jälkeen. Tämäkin saattaa purkupäätösten lainmukaisuuden kyseenalaiseksi.

PALOASEMAN vanhin osa on rakenteellisesti lujatekoinen ja pitkäikäinen: seinät on tehty täystiilimuurauksena ja kylmä torni betonista paikallavaluna. Paloasemaa on myöhemmin vuosikymmeninä laajennettu useaan otteeseen sekalaisilla tekniikoilla. Rakennuksen ilmanvaihto ja lämmitys on otettu pois päältä vuonna 2015, mikä on aiheuttanut suuria

rakennus- ja sisäilmavaurioita nimenomaan uudempiin rakennusosiin. Suojelun kannalta nuo huonokuntoiset osat voidaan purkaa pois.

Rakennus oli tiettävästi aikanaan maailman pohjoisin paloasema. Tuon ikäisiä jälleenrakennuskauden kivirakennuksia Lapissa on jäljellä yllättävän vähän, ja torni on edelleen lähes alkuperäisessä asussaan.

Säilynyt aluekokonaisuus on merkittävä, siinä on erilaisia aikakerrostumia, alkaen vanhasta hirsikirkosta vuodelta 1689. Yrjö Lindegren suunnitteli Sodankylän keskustaan useita näyttäviä aumakattoisia rakennuksia. Tornin heroiset pystylinjat muodostavat sommittelullisen kontrastin muiden rakennusten voimakkaalle vaakasuuntaisille räystääsinjoille. Purkaminen vähentäisi Sodankylän kyläkuvan arkkitehtonisen kokonaisuuden arvoa. Paloaseman paikalle suunniteltu lumenkaatopaikka kuulostaa lähinnä saaralta aprillipilalta – eikö Sodankylästä todellakaan löydy muuta paikkaa lumelle?

Tornin pääjulkisivut suuntautuvat historiallisten kirkkojen, kirjaston ja uuden kunnantalon suuntaan, ja ovat kuntalaisten sekä kymmenien tuhansien kansainvälisten matkailijoiden katseltavissa. Arkkitehtuurimatkailun valtakunnallinen kehittäminen antaa mahdollisuuksia myös Sodankylälle.

Rakennuksen merkitys maakunnallisestikin tärkeänä suojelukohteena nousee jatkuvasti, sillä menneiden vuosikymmenten rakennuksia poistuu Lapissa vuosittain huolestuttavassa määrin. Sodankylän kunta on purkamassa myös torin laidalla olevaa puurakennusta, erästä harvoista

joka Lapin sodassa jäi tuhoamatta. Viime vuosikymmenten purkuvaallon jälkeen rakennus alkaa olla harvinainen esimerkki jälleenrakennuskauden laadukkaasta rakentamisesta Pohjois-Suomessa. Se kuvastaa myös tuon ajan ihmisten optimismia ja uskoa kehitykseen sekä parempaan tulevaisuuteen.

Viimeaikaiset korkeimpien oikeusasteiden kunnallista päätöksentekoa koskevat ratkaisut Kittilässä ja Kolarissa kertovat, että päättäjät ja virkamiehet eivät voi tehdä mitä tahansa päätöksiä kunnallisen itsehallinnon nimissä joutumatta lailliseen vastuuseen. On nyt kunnan päättäjien asiaa, haluavatko he Sodankylän esiintyvän uutisissa ja matkailusivustoilla kulttuuria tuhoavana vai ympäristöä vaalivana paikkakuntana.

KIMMO KUISMANEN
TKT, arkkitehti SAFA

”

Paloaseman paikalle suunniteltu lumenkaatopaikka kuulostaa lähinnä aprillipilalta – eikö Sodankylästä todellakaan löydy muuta paikkaa lumelle?

Suomi on yksipuolisten asumismuotojen maa

Maisema-arkkitehtuurin emeritusprofessori Tom Simons kirjoittaa *Alvar Aalto – Mittapuuna luonto* (2022) -kirjassa: ”Muotojen loputon rikkaus on perustava inspiraation lähde Aallolle. [...] Ainoa todellinen tyyli arkkitehtuurissa on luonnon orgaanista elämää muistuttava vaihtelu ja kehitys.” Erasmus Rotterdamilainen kysyy esseessään *Tyhmyyden ylistys* (1511), voisivatko arkkitehdit löytää mistään parempia rakentajaesikuvia kuin mehiläiset. Juhani Pallasmaan *Eläinten arkkitehtuuria* -kirjan (1995) sisältö todistaa saman.

Myös perinteestä on paljon opittavaa. Elias Cornellin *Arkitekturens historiassa* (1949) on oma laaja lukunsa primitiivisestä asuntoarkkitehtuurista. Lukemisen arvoinen on myös Enrico Guidonin *Primitive architecture* (1987).

Suomi on asumamuotojen monipuolistamisessa kehitysmaa verrattuna esimerkiksi Hollantiin. Syntipukkina nykyiseen

yksipuoliseen asuntotuotantoon kasvu-keskuksissa pidetään yritystoimintaa. Yhtenä syynä on myös kaavoittajien hyvin laiha talotyyppivalikko. Monet taloudelliset pientalot, kuten esimerkiksi seläkkäistalo, jolla saataisiin pieniä taloudellisia pientaloasuntoja, puuttuu. Paritalokin on nykyään harvinainen.

Todellinen harvinaisuus löytyy Espoon Tonttukalliosta: puolitoistakerroksinen nelitalo (Toivo Korhonen ja Jaakko Laapotti, 1958). Hansakerrostaloja ei näy niiden monista hyvistä puolista huolimatta, ei myöskään tähtitaloja. Yhteispihakorttelit, joista on hyviä esimerkkejä 1920-luvun Kivi-Vallilassa Helsingissä, puuttuvat.

Käsitteistö, tytopiedon kivijalka, on heikoissa kantimissa. Onkohan vikaa asuntosuunnittelijoiden ja kaavoittajien koulutuksessa?

Asumamuotojen erilaistaminen on ihmislähtöistä asuntorakentamispolitiikkaa: Syntyy valinnanvaraa ja ihminen

voi vaikuttaa omaan asumiseensa. Se on samalla luovan asunto- ja kaupunkisuunnittelun ehtymätön aarreaitta.

Asumatypologian ykköshahmo Euroopassa on Georges Candilis. Hänen toimistonsa työt ovat laaja-alaisia, taloista kaupunkistruktuureihin. Jürgen Joedicken *Candilis – Josic – Woods* (1968) on alan paras oppikirja. Suomen morfologi on Reima Pietilä. Kirjassani *Asukkaan ehdoilla – moninaisuutta asumamuotoihin* (Rakennustieto 2015) olen yrittänyt saada tolkkua suomalaisiin käsitteistöihin. Kirjassa on Panu Lehtovuoren katsaus Euroopan uusista tuulista.

OLLI LEHTOVUORI
Arkkitehti SAFA, rakennusneuvos

Ecophon
SAINT-GOBAIN

gyproc
SAINT-GOBAIN

ISOVER
SAINT-GOBAIN

weber
SAINT-GOBAIN

Vastuullisen rakentamisen kumppani

Tarjoamme luotettavat, yhteensopivat ja Suomen oloihin testatut ratkaisut.

www.saint-gobain.fi

SAINT-GOBAIN

Muutosten vuosi

Vuosi 2023 on tuonut mukanaan monia isoja ja pienempiä muutoksia. Järjestö muutti uusiin tiloihin, jäsenmäärä kasvaa ja ymmärrys suunnittelun ja rakentamisen välittömistä vaikutuksista tulevaisuuteen on läpäissyt niin arkkitehtien ammattikunnan kuin valistuneet päättäjät.

Päättävä vuosi 2023 on ollut aloitettujen, jatkuvien ja keskeneräisten muutosten aikaa niin Arkkitehtiilitossa kuin sen toimintaympäristössä.

Vuoden teema, luonnon monimuotoisuus, on ollut vaativa – ja innostavakin, kun siihen on alun ihmettelyn jälkeen perehdytty eri tavoin. Niinpä teemaa on luontevaa jatkaa toinenkin vuosi ja tuoda se kaikin mahdollisin tavoin lähemmäs ammattikuntamme työtehtävien kirjoa.

Edellisen vuoden lopussa liittovaltuustossa päätetty muutoshanke on edennyt monin tavoin. Alkuvuoden tilannekartoituksiin, jäsen- ja sidosryhmäkyselyihin, vastattiin aktiivisesti, ja palautteeseen on perehdytty muutosryhmässä ja muissa hankkeeseen eri tavoin kytketyissä ryhmissä tarkasti. Seuraavaksi valmistellaan konkreettisia vaiheittaisia toimenpide-ehdotuksia. Valmistelu on ollut innostunutta ja tuottanut myös selkeitä vaihtoehtoja, joita pääsemme arvioimaan tulevana vuonna.

Safan päättävän vuoden budjetissa menot ovat toteutumassa suunnitellusti, mutta tulot eivät, kun yleinen talustilanne on heijastunut ilmoitus-, kilpailu- ja koulutustuloihin. Ilahduttavaa on ollut järjestömaailmassa melko poikkeuksellinen jäsenmäärän kasvu, mistä kiitos kuuluu opiskelijoille ja vastaavalmistuneille, joille muutostyön on erityisesti vastattava. Konkreettinen esimerkki liiton taloustilanteen huomioimisesta on Safan, ATL:n ja Archinon muutto edullisempiin tiloihin.

Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman toteutuminen on edennyt eri tavoin. On ideoitu ketterää, paikallisesti toteuttamiskelpoista toimintamallia eli miniapolia. Maankäytön ja rakentamisen uudistamisen osatulos eli rakentamislaki hyväksyttiin eduskunnassa edellisen eduskunnan

viimeisissä istunnoissa. Safan kannanotot erityisesti kestävämmän tulevaisuuden mahdollistavista asioista näkyvät vuonna 2025 voimaan tulevassa laissa lopulta varsin hyvin.

Uusi hallitus on syksyllä avannut joidenkin lainkohtia asetustyön yhteydessä. Aikataulu on edelleen tiukka, mutta mahdollistaa tarkentavan vaikuttamisen kelpoisuutta, ilmastaselvitystä ja materiaaliselostetta koskeviin asetuksiin. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmiä koskeva erillinen laki tulee voimaan jo vuoden 2024 alussa, mutta sen käytännönpanossa riittää töitä niin kaavoituksessa kuin luvituksessa.

Vaikuttaminen alueidenkäyttölain uudistamisen valmisteluun edellyttää jälleen osaamista niin toimistolta kuin vapaaehtoisilta ja omistautuneilta jäseniltämme. Ja sitäähän löytyy!

Vuoden aikana ymmärrys suunnittelun ja rakentamisen välittömistä vaikutuksista tulevaisuuteen on läpäissyt niin osaan ammattikuntamme maailmanlaajuisesti kuin saavuttanut valistuneet päättäjät. Keskustelu purkamisen välttämisestä, olevan ympäristön ja rakennuskannan ylläpidosta, säilyttämisestä ja uuteen käyttöön soveltamisesta haastaa perinteistä tehokkuusajattelua ja tuottavuuslukuja. Miksi säilyttävät ratkaisut lukitaan tiukkoihin tilatehokkuusohjelmiin, kun samaan aikaan uudisrakentamisessa peräänkuullaan joustavuutta ja muuntuvuutta?

Kun purku- ja säilyttämiskeskusteluissa yritetään nähdä yksittäistä rakennusta tai hanketta pidemmälle, purkuja perusteleva sanasto on uudistunut 1960-luvulta hämmästyttävästi; nyt saatetaan vedota segregatian vastaiseen taisteluun, viheytyksien avaamiseen tai kansalliseen turvallisuuteen.

Niin maankäytön kuin rakennusalan tutkimus- ja kehitystyössä on edelleen tilaa korjaamisen ja kunnossapidon keskeisille innovaatioille turvallisen, terveellisen, toimivan Suomen ja koko maailman tarpeisiin.

ASKO TAKALA
Safan puheenjohtaja

”

Ilahduttavaa on ollut järjestömaailmassa melko poikkeuksellinen jäsenmäärän kasvu, mistä kiitos kuuluu opiskelijoille ja vastaavalmistuneille.

Ilmastaselvitys ja materiaaliseloste tarvitsevat asetuksen

Uuden rakentamislain mukaan rakennushankkeelta edellytetään jatkossa ilmastaselvitystä ja materiaaliselostetta. Nyt niitä varten pitäisi valmistella asetus, mutta työ on toistaiseksi jäissä.

Ilmastomuutoksen torjunnassa rakentamisen vähähiilisyysvarmistaminen on keskeistä, koska jopa puolet vuosittain kulutettavista

raaka-aineista käytetään rakentamisessa ja kolmasosa Suomen päästöistä aiheutuu rakennetusta ympäristöstä. On tärkeää, että Suomi on eturintamassa valmistelussa tähän liittyvää lainsäädäntöä ja muuta ohjausta.

Nyt työn alla on asetus ilmastaselvityksestä ja materiaaliselosteesta.

Vuoden 2025 alussa voimaan astuvan uuden rakentamislain mukaan uutta rakennusta tai laajamittaista korjausta suunniteltaessa pääsuunnittelijan, rakennesuunnittelijan ja erityissuunnittelijan tehtäviin kuuluu omalta osaltaan ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatiminen.

Niihin liittyvää asetusta on valmisteltu ympäristöministeriössä kesästä lähtien, mutta työ on tällä hetkellä jäissä, koska rakentamislakiin on lisättävä sieltä unohnutun merkintä rakentamislupavaiheessa annettavan ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen päivittämisestä rakennuksen valmistuttua. Tämä on tietenkin keskeistä, jotta ilmastaselvityksellä ja materiaaliselosteella ei vain luvata jotain, vaan se myös toteutetaan.

Ilmastaselvitys koostuu hiilijalanjäljestä ja hiilikädenjäljestä. Hiilijalanjälkeen lasketaan rakennuksen koko elinkaaren aikana aiheuttamat ilmastohaitat. Se on ikään kuin rakennuksen elinkaaren eri vaiheiden päästöjen summa, johon sisältyy muun muassa rakennusmateriaalien tuotanto ja kuljetus, jätteenkäsittely,

työmaavaihe ja käyttöenergia. Laajamittaisesti korjattavasta rakennuksesta arvioidaan ainoastaan se alue, jota korjaus koskee.

Hiilikädenjälki taas käsittää mahdolliset hankkeessa syntyvät ilmastohyödyt, joita ei ilman sitä syntyisi. Nämä voivat liittyä esimerkiksi tuotteiden uudelleen käyttöön ja kierrätykseen, pitkäaikaisiin hiilivarastoihin tai ylimääräiseen uusiutuvan energiaan.

Rakennusten energiatehokkuuden parantuessa rakennusmateriaalien merkitys vähähiilisydessä korostuu jatkossa yhä enemmän. Materiaaliseloste on luettelo rakennuksessa ja rakennuspaikalla käytetyistä materiaaleista ja niiden määristä. Siitä on käytävä ilmi myös uudelleenkäytettyjen, muualta ylijääneiden ja kierrätettyjen materiaalien määrät. Korjausrakentamisessa tämä koskee vain korjausvaiheessa lisättyjä rakennusmateriaaleja ja -osia.

Vähähiilisyyslaskelmat eivät voi olla rakentamislupavaiheessa kovin tarkat, koska lopullisista materiaaleista ei välttämättä ole vielä tietoa. Rakennuksen todellinen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki selviävät vasta, kun rakennus on valmis.

Toisaalta suurimmat hiilipäästöt aiheutuvat runkomateriaalista ja perustuksista, jotka ovat rakennuslupavaiheessa jo selvillä. Laskennassa voi käyttää yleisluontoisia tietoja, jotka löytyvät Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämästä kansallisesta päästötietokannasta, tai yrityksiltä saatuja tarkempia arvoja.

Laskenta ei siis ole mitenkään ylivoimainen tehtävä, ja arkkitehti saa siitä lisää laskutettavaa projekteihinsa. Suunnittelijoiden on joka tapauksessa sisäistettävä vähähiilisyys osatekijät osaksi omaa työtään.

EU:ssa ollaan uusimassa sekä energiatehokkuusdirektiiviä että rakennustoimintasetusta, jossa otettaisiin myös rakennusosien ja -materiaalien kierrätys entistä paremmin huomioon. Jos Suomi haluaa vaikuttaa siihen, mihin muotoon näitä muutetaan, meidän pitää olla etulinjassa myös oman lainsäädäntömme ja asetustemme kanssa, jotta omat erityisvaatimuksemme tulevat huomioiduiksi.

Pohjoismaat tavoittelevat edelläkävijyyttä rakentamisen vähähiilisydessä ja kiertotaloudessa. Muut Pohjoismaat Islantia lukuun ottamatta ovat jo ottaneet ilmastaselvityksen käyttöön. Lain mukaan se on Suomessakin pakollinen jo reilun vuoden päästä, joten asetuksen valmistelu olisi tärkeää saada kiireesti vauhtiin.

HEINI KORPELAINEN
Kirjoittaja on Suomen arkkitehtiiliiton erityisasiantuntija.

Muut Pohjoismaat ovat jo ottaneet ilmastaselvityksen käyttöön.

Juha Leiviskä oli Safan kunniajäsen

Akateemikko Juha Leiviskä oli ainoa suomalainen arkkitehti, joka on saanut arvostetun Carlsbergin arkkitehtuuripalkinnon.

Valon arkkitehdiksi luonnehdittu, erityisesti hienotuneesta sakraaliarkkitehtuuristaan ja inhimillisestä suunnitteluotteestaan tunnettu akateemikko, arkkitehti ja muotoilija **Juha Leiviskä** kuoli 9. marraskuuta 87-vuotiaana.

Leiviskä kutsuttiin Suomen Arkkitehtiliiton kunniajäseneksi vuonna 2002. Safan kunniajäseneksi on kutsuttu henkilöitä, jotka ovat huomattavalla tavalla edistäneet liiton tarkoitusperiä, suomalaista arkkitehtuuria sekä suomalaisen arkkitehtuurin näkyvyyttä.

”Juha Leiviskä oli aktiivinen, avoin ja ennakkoluuloton keskustelija, jonka syvälinen ajattelu ja myös kritiikki oli perusteltua ja johdonmukaista, yhtä tinkimätöntä kuin hänen arkkitehtuurinsa”, Safan puheenjohtaja **Asko Takala** sanoo.

Vuonna 1936 syntyneen Leiviskän läpimurtotyö oli Kouvolan kaupungintalo (1968) yhdessä **Bertel Saarnion** kanssa. Muita tunnettuja töitä olivat Vallilan kirjasto ja päiväkotit (1991), Saksan suurlähetystö Helsingissä (1993), Ad-Dar Cultural and Conference Center Beetlehemissä (2005), Töölön kulttuurikeskus Sandels (2007), Svenska Social- och Kommunalhögskolan (2009) sekä Kipparintalo (2015) Helsingissä.

Huomattavan osan Leiviskän tuotannosta käsittävät hienovaraisesti toteutetut kirkot ja seurakuntakeskukset, kuten Pyhän Tuomaan kirkko ja seurakuntakeskus Oulussa (1975), Myyrmäen kirkko Vantaalla (1984) sekä Männistön Pyhän Johanneksen kirkko Kuopiossa (1992).

Leiviskä on ainoa suomalainen arkkitehti, joka on saanut arvostetun tanskalaisen Carlsbergin arkkitehtuuripalkinnon (1995).

Leiviskälle myönnettiin kansainvälinen The Daylight Award -palkinto vuonna 2020. Palkinnon myöntäjien mukaan Leiviskän valonkäyttö on erityistä: se on kuin lähtöisin arkkitehtonisesta tilasta itsestään.

PÄIVI VIRTANEN

Safan liittovaltuusto kokoontuu joulukuussa

Safan liittovaltuuston sääntömääräinen syyskokous järjestetään 11. joulukuuta Helsingissä. Kokouksessa valitaan liiton puheenjohtajisto sekä hallituksen ja eettisen valiokunnan jäsenet toimintakaudeksi 2024. Lisäksi vahvistetaan ensi vuoden toiminta- ja taloussuunnitelma.

Kokouksen asialistalla on muun muassa liittovaltuustovaalin ajankohdan muuttaminen syysyltä huhti-toukokuulle, yhdistyslain muutoksesta johtuva liiton sääntöjen kokonaistarkastelu sekä Safan muutoshankkeeseen liittyvät päätökset.

Liittovaltuusto käyttää Safan ylintä päätösvaltaa. Liittovaltuuston 31 jäsentä valitaan kolmen vuoden välein pidettävällä vaalilla.

Arkkitehtuurin ansiomerkki liikennesuunnittelija Jouni Ikäheimolle

Safa on myöntänyt Arkkitehtuurin ansiomerkin insinööri, liikennesuunnittelija **Jouni Ikäheimolle** ansiokkaasta rakennustaitteen ja kaupunkisuunnittelun edistämisestä.

Ikäheimo on ollut mukana monien merkittävien kaupunkisuunnitelmien ja rakennushankkeiden kehittämisessä. Palkintoperustelujen mukaan Ikäheimon innovatiivisen ja luovan suunnittelun avulla on ratkaistu lukuisia liikenteellisiä ja toiminnallisia haasteita kaupunkirakenteessa.

Uransa aikana Ikäheimo on osallistunut 60 arkkitehtuurikilpailuun, joista 24 on poikunut kilpailuvoiton ja muutama saanut kunniamaininnan.

”Mieleenpainuvimpia kilpailuista ovat olleet Kauniaisten keskustan kehittäminen, Kolin matkailualue, Tampereen Tammelan stadion, Oulun Hartaanselänranta ja Helsingin Itäkeskuksen kilpailu”, Ikäheimo sanoo Safan tiedotteessa.

Ansiomerkin myönsi Safan hallitus, ja ehdotuksen ansiomerkin myöntämiseksi teki joukko arkkitehtitoimistoja.

Kuraattorihaku Suomen paviljongin näyttelyyn 2025 on käynnissä

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo hakee vuoden 2025 Venetsian arkkitehtuuribiennaalin Suomen paviljongin näyttelyyn kuratoriaalista konseptia. Kuraattorihaku on avoinna 5.2.2024 saakka.

Lisätietoja osoitteessa archinfo.fi.

Arkkitehtiyrittäjien verkosto

Yrittäjä-Safassa jaetaan kokemuksia johtamisesta, yrittäjyydestä ja arkkitehtuurista.

Jenni Hölttä on Yrittäjä-Safan johtokunnan sekä Safan hallituksen jäsen ja Mer Arkkitehtien toinen perustaja ja osakas. Yrittäjä-Safa tunnetaan myös aiemmalla nimellään Yapa-Safa (Yksityis-arkkitehdit – Privatsarkitekter).

Mikä sai sinut lähtemään mukaan Yrittäjä-Safan toimintaan?

Opiskeluaikana en saanut yrittäjyyteen mitään eväitä. Siksi minulle tärkeintä Yapa-Safassa on sen tarjoama verkosto. Työ tuntuu helpommalta, kun ympärillä on muita, jotka tekevät samaa. Kollegoiden kanssa käydään ihanan suoraa, avointa ja rehellistä dialogia ja jaetaan kokemuksia arkkitehtuurista, yrittäjyydestä ja johtamisesta.

Yapa-Safasta saa tietoa ja käytännön tukea, lähtien vaikkapa tarjousten teosta. Kysymme toisiltamme neuvoa pienellä kynnyksellä, apua saadaan ja annetaan. Koen että meidän arkkitehtien kesken vallitsee vahva kollegiaalisuus, josta kannattaa pitää kiinni ja olla ylpeä.

Meillä on perjantaitapaaminen kerran kuussa yleensä kello kuudelta, silloin voidaan juoda lasillinen kuplivaa ja puhua työasioista. Se että näkee ihmisiä liveinä, vapaamuotoisemmissa merkeissä, tuntuu näinä päivinä antoisalta ja merkitykselliseltä.

Toivoisin että yrittäjäarkkitehdit liittyisivät Yapa-Safaan vielä aktiivisemmin. Dialogi erilaisten toimijoiden kesken on tärkeää.

Onko nykyinen suhdanne näkynyt toimistonne työssä?

On ja ei. Emme ole mukana asunto-tuotannossa, jossa suhdanne on vaikuttanut isommin, vaan teemme tällä hetkellä lähinnä julkisen rakentamisen ja yksityisten ihmisten hankkeita, joissa se näkyy vähemmän.

Monilla alan toimijoilla on nyt haastavat paikat. Itsekin olemme varpaillamme. Mutta täytyy olla tyytyväinen, että on töitä, ja yrittää pysyä optimistina: mikä menee alas, tulee myös ylös.

Millaista tukea yrittäjäarkkitehdit tarvitsisivat?

Yrittäjyyttä ja työnantajuutta pitäisi nyt tukea kaikin tavoin, innostaa ja jakaa tietoa.

Yrittäjäarkkitehtien harteilla painaa usein iso vastuu. Toivoisin enemmän kannustavaa ja monipuolista keskustelua tästä. Miten osaisimme johtaa paremmin itseämme ja toisiamme? Miten luoda työpaikkoja ja yhteisöjä, joissa ihmiset voivat ja jaksavat mahdollisimman hyvin?

Pienten ja isojen toimistojen tilanteet ovat aika erilaisia. Olen kuvaillut toimistoamme pieneksi kajakiksi, josta isot ruotsinlaivat menevät ohi. Vellomme aallokossa, mutta toisaalta pystymme ketterästi vaihtamaan suuntaa.

Pientä kokoa voi kompensoida työyhteistyöllä, jollainen meillä on Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Tallin kanssa. Yhteistyö on ollut antoisaa ja opettavaista.

SILJA YLITALO

Puhuttua

”Arkkitehtuuri on moniosaajan ammatti. Tehtäväkenttä muuttuu koko ajan, ja pitää seurata kehitystä talotekniikasta juridiikkaan. Kestävästä kehityksestä tulee koko ajan niin paljon tietoa, että sitä voisi opiskella kokopäivätoimisesti.”

Arkkitehti Sinikka Kouvo Helsingin Sanomien syntymäpäivahaastattelussa 16.10.

”Siinä on kantavat ulkoseinät, kiinnostavia tilaratkaisuja ja viitteitä Eiffel-torniin. Painotalo on selkeästi hyvin muuntautumiskykyinen rakennus sisätiloiltaan.”

Icomosin Suomen osaston puheenjohtaja Marianne Lehtimäki kuvailee Valtioneuvoston linnan sisäpihalla sijaitsevan, purku-uhan alla olevan painotalon muuntojoustavuutta, Yle 19.10.

”Tulevaisuudessa esimerkiksi paikallisemmän ruuan ja hyödykkeiden tuotannon tarve kasvaa, kun tuotantoketjujen ja tuotannon epävarmuus lisääntyy ilmastonmuutoksen vaikutuksesta. Paikallisempi tuotanto vaatii muutosta kaupunkien ja maaseutualueiden välisessä ajattelussa, sillä kasvua edellyttävä suunnittelun historiallinen lähestymistapa ei pysty kunnolla vastaamaan rakenteellisen muutoksen esiintuomiin haasteisiin.”

Arkkitehti ja väitöskirjatutkija Emel Tuupainen kirjoittaa Arkkitehtuurin tiedotuskeskuksen Kaikkien arkkitehtuuri -kirjoitussarjan toisessa osassa arkkitehdin toimijuudesta kasvunjälkeisellä aikakaudella, archinfo.fi 21.11.

”Olemme niin pitkään siivonneet luontoa pois kaupungista, että nyt meidän pitää antaa luonnon tulla takaisin kaupunkiin.”

Vuoden 2023 Valtion arkkitehtuuripalkinnon saaneen Nomaji maise-arkkitehtitoimiston biologi Hanna Tuovila kertoo luonnon monimuotoisuuden tukemisesta Yle aamun haastattelussa 22.11.

AUKUSTI PENTTILÄ (1938–2023)

Värikäs moniosaaja loi elämyksiä

Pentti Aukusti Penttilä oli renessanssi-persoonana, elämäntaiteilija, joka käytti taiteellisia lahjojaan monin tavoin omaksi, ystäviensä ja suurtenkin yleisöjen riemuksi ja iloksi.

Penttilä syntyi Nurmossa Etelä-Pohjanmaalla 9.3.1938 ja kuoli 85-vuotiaana Helsingissä 7.11.2023. Hän jäi sota-orvoksi isän kuoltua rintamalla 1940. Maalaistalon työt kotitilalla oli tehtävä sääntillisesti. Rakastetun äitinsä kannustamana hän suuntautui kuitenkin varhain klassisen musiikin pariin. Seinäjoen lyseossa hän jo valmentautui arkkitehtiopintoihin ja valmistui arkkitehdiksi vuonna 1969.

Ammatillinen työura alkoi harjoittelulla Seinäjoella Lakeuden Ristin työmaalla. TKK:n arkkitehtiosastolla hän toimi ammattipiirustuksen opettajana. Vuonna 1975 hän aloitti ensimmäisen tuntinsa omalaatuisella huumorillaan, ilmoittaen naruviivottimien kanssa tohkeina istuville ykköskurssilaisille: ”Tänään opetan teidät piirtämään neliulotteisia kappaleita”.

Virkamiehenä Penttilä toimi silloisen Rakennushallituksen esisuunnitteluryhmässä. Siellä hän laati valtion laitosten ja virastojen huonetilojen mitoitusohjeet, joissa toimintojen tilatarpeet ilmoitettiin neliön tarkkuudella. Ohjeen pohjalta määritettiin pitkään valtion rakennushankkeiden laajuudet. Erilaisia selvitystehtäviä Penttilä toteutti muun muassa tuolloisen Asuntohallituksen tilauksesta. Koulutustaan hän hyödynsi osallistumalla arkkitehtuurikilpailuihin kumppaniensa kanssa. Iso ponnistus oli osallistuminen Kampppi-Töölönlahti suunnittelukilpailuun vuonna 1985.

Opiskeluaikanaan Penttilä osallistui antaumuksella opiskelijaelämän rientoihin. Kumppanit Polyteknikkojen Orkesterissa muistavat ilolla konsertit hänen kanssaan. Penttilä oli suuri menestys Retuperän vapaapalokunnan RWBK:n

viulusolistina professori Yascha Scorenskyn hahmossa riemastuttaen yleisöä hulvattomalla esiintymisellään. Penttilä sovitti lukuisia RWBK:n ohjelmiston teoksia sekä loi omia sävellyksiä. Hän perusti myös hienostuneen Los Estrellos salonkiyhtyeen. Kultivoituneen soiton takasi ankara harjoittelu ja tinkimätön taiteellinen kuri.

Wappulehti Äpyn toimittajana Penttilä ahkeroi useita vuosia. RWBK:n lehdykkä Palotorvi ja Polin Waputin-konserttien pääsyliput olivat myös hänen käsialaansa. Lapin hiihtomatkoista vuonna 1970 muodostuneen NIET:in talviretkiin Penttilä osallistui vuosikymmeniä ja valmisti retkillä esitettäviä kuvaelmia ja sävelteoksia.

Penttilä oli aktiivinen Safan taideleiri-instituution (1981–2011) toimeenpanossa ja osallistui itse lukuisille leireille. Nämä akvarellikurssit ovat jatkuneet pienimuotoisina Penttilän johdolla aina viime kesään saakka. Penttilän rakkaus lakeuteen, järvi- ja merimaisemiin, tuntureiden selänteisiin sekä vuolaasti virtaaviin koskiin ja rantatyrskyihin määrittäi maalauskohteet.

Penttilä osallistui Safan kesäpaikassa Vähä-Kiljavalla moniin tilaisuuksiin: rapujuhliin, rantakesteihin, talkoisiin, sieni- ja marjaretkiin sekä erityisesti saunomiseen paikan legendaarisessa rantasaunassa. Näillä käynneillä hän usein suoritti jonkun korjaustyön, kuten uusi saunan hirsiseinään räppänän tai karsi umpeenkasvanutta rantapusikkaa.

Aukusti rakasti puutarhanhoitoa. Hänen suunnittelemansa kotitalon piha palkittiin vuonna 1999 Kruununhaan kauneimpana ja hänen aloitteestaan Oikokadusta muodostettiin puutarhkatu. Kotitalon pihaa ja kadun istutuksia hän hoiti pyyteettömästi elämänsä loppuun asti. Aukusti pyöräili lähes vuoden ympäri ja oli ensimmäisten joukossa, kun uimastadion toukokuussa

avautui. Kulinarismi kukoisti Oikokadun salongissa ystäville tarjoilla runsailla illallisilla.

Aukusti oli vaikuttava persoona, näkemyksissään tinkimätön, ystävällinen ja hyväntahtoinen, ei puhunut pahaa kenestäkään edessä eikä takana. Hän oli uskollinen ystävä, aina valmis auttamaan.

TUULIKKI TUTSA KUHMONEN
VELI PEKKA VP VALTONEN
TUULIKKI TUUTI TERHO
Pentti Aukusti Penttilän ystäviä ja kollegoita.

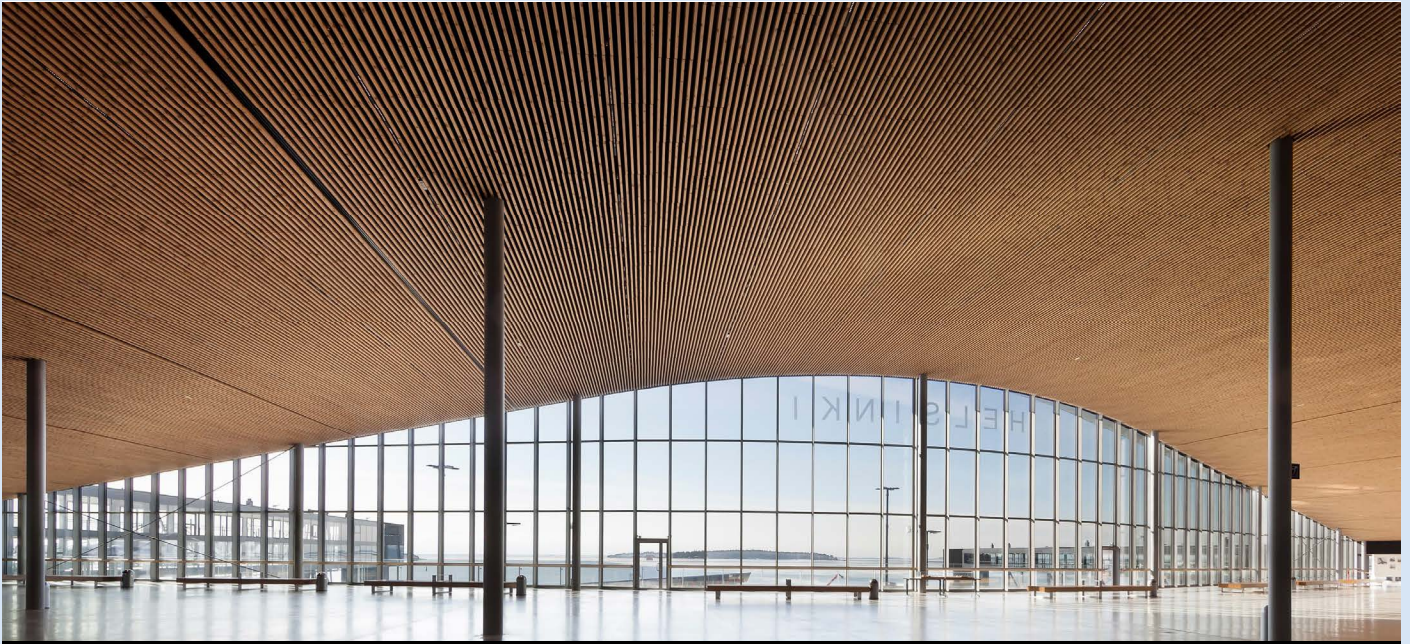
Tyylikkääät sisustusvalaisimet Glamoxilta

Luxon Red Dot palkittu Nordic Collection-valaisinperhe on täydentynyt skandinaavisesta luonnosta inspiroituneilla, tyylikkäillä uutuuksilla ALP, LUN ja FRÖ. Tuoteperheen valaisimet ovat näyttäviä sekä yksittäin ripustettuina että valaisinryhmässä. Erinomaisen valontuottonsa ansiosta ne eivät ole pelkästään sisustuselementtejä. Uudet Nordic Collection-valaisimet ovat asennettavissa kattopintaan sekä kosketinkiskoon. Valaisimet ovat saatavilla mustana, valkoisena sekä Luxon värikonseptin väreissä.

Tutustu tarkemmin sisustusvalaisinten
valikoimaamme: www.glamox.com/fi

Haemme Helsingin Kalasataman toimistomme arkkitehteja ja kokeneita projektiarkkitekhteja. Hankkeemme ovat pääosin laajoja, julkisia uudisrakennushankkeita mutta työskentelemme myös pienempien peruskorjausprojektien parissa.

Katsomme eduksi kokemuksen kotimaisista hankkeista ja hyvän Revit-osaamisen.

Hakemukset, CV ja portfolio osoitteeseen: recruitment@pesark.com

PES-Arkkiitehdit / www.pesark.com

PROJEKTIARKKITEHTI

Kiinnostaviin suunnittelutehtäviin koulujen, teollisuusrakentamisen ja joukkoliikennehankkeiden sekä rakennushistoriallisten selvitysten parissa osana mukavaa työyhteisöä. Toimistomme sijaitsee Arabianrannassa hyvien liikenneyhteyksien varrella.

Käytössä Revit, AutoCAD ja Adobe CC.

Hakemukset 16.01.2024 mennessä:

hmtarkkitechdit@hmtarkkitechdit.fi

Tiedustelut: Jukka Sallinen, jukka.sallinen@hmtarkkitechdit.fi

Puh 020 749 9788.

HMT ARKKITEHDIT OY

Hämeentie 155 C, 00560 Helsinki www.hmtarkkitechdit.fi

**Lisää avoimia työpaikkoja
verkossa www.safa.fi**

Akustiikkapalvelut

silence for sale
www.akustiikkapalvelut.fi

Betonituotteet

Kaikki AKOista
Väliseinät asennettuna, nopeuttaa rakentamista, uusitut akustiikkaohjeet

RAKENNUSBETONI- JA ELEMENTTI OY   Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

Kaksikerroksiset pyörätelineet

Tehokas ja helppo käyttää!

Falco Level kaksikerroksiset pyörätelineet. Sivuiltamme tiedostot .dwg / .dxf / .rfa

Kalusteet.elpac.fi
010 219 0716 | myynti@elpac.fi

ELPAC
KALUSTEET

SAFA toivottaa
kaikille jäsenilleen ja
Arkkitehtiutisten lukijoille
kaunista joulua ja
antoisaa uutta vuotta!

VITREA

CONTRAFLAM STRUCTURE -PALONSUOJALASEILLAMME YHDISTÄT
TYYLIKKÄÄN JA ILMAVAN ULKONÄÖN SEKÄ ENSILUOKKAISEN TURVALLISUUDEN.
KOHTEESEEN RÄÄTÄLÖITY PROFIIIRATKAISU MAHDOLLISTAA ERITTÄIN
MINIMALISTISEN JA MODERNIN LOPPUTULOKSEN